

„Soča“

izhaja vsak petek o polne in velja s prilogo „Gospodarski List“ vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana: vse leto gld. 4-40. pol leta 2-20. četrt leta 1-10.

SOČA

(Izdaja za deželo)

Oznanila

in „POSTARICE“ plačujejo se za petstopno peti-vesto: 8 kr., če se tiskajo 1 krat, 7 2 6 3

Izdajatelj in odgovorni urednik Andrej Gabrčček.

„Bog in narod!“

Tiska „Goriška Tiskarna A. Gabrčček“ (odgovoren Josip Krmpotič).

Slavnostna št. „Soče“

v spomin 25-letnega obstanka izide prihodnji petek. Danes je namreč veliki petek, torej preresen dan katoliške cerkve, da bi se oblekli v svečanejšo oblačilo in proslavljali izreden praznik.

Velika noč!

Kdo on je, ki vstaja čez veke na dan? Kdo ta je junak velikanski? Pogledite v obraz mu, obraz vam je znani: Ta narod je — narod slovenski.

Kalvarijo svojo naš rod je imel, Zdaj rešuje tadeje se zore; A dan se slavnemu mu boje prišel, Dan oljske prišel na bo gore.

N. Gregorič.

Kdo se ne spominja te prekrasne Gregoričeve „Velikonočne“? Kravačim srecem tuže pesnik žalostne črtice iz naše tužne preteklosti. Kdo vsega tega ne pozna? Toda pesnikovo dušo prešinejo najslabše nade na boljše prihodnost in s proroškim duhom naznaja, da i našemu nesrečnemu narodcu pride za Kalvarijo — Oljska gora, dan časti in slave in sreče!

Na kateri poti neki smo danes mi goriški Slovenci? Ali se to bližamo Oljski gori, da dosežemo tisto čast, tisto spoštovanje, ki nam tiče?

Taka premišljevanja se urivajo slehernemu rodoljubnemu srcu za letošnjo Veliko noč. In kakošen je odgovor? Vesel ni, toda vsled tega ne obupujemo, ker vera naša v končno zmago, vera v slavni dan Oljske gore tudi za nas je preveč trdna in nam rodi upanje, da premagamo vse sovražnike, ki nam danes spletajo trnjeve vence in bi nas radi križali. Kdor pa trdno veruje in upa, ta tudi zmaga!

Zasramujejo nas in trpinčijo povsod, kamorkoli se ozremo; povsod preziranje, zaničevanje, odrekanje najnavadnejših pravic, kakoršnih so deželni najbolj divji narodi afrikanski. To boli, srec nam krvavi, toda malodušnosti ne dajemo prostora v svoji duši, pač pa se učimo čedalje bolj spoznavati svoje nasprotnike, ki nas sami silijo k spoznanju, da Slovenci imamo pričakovati dan Oljske gore le s svojo močjo in s pripomočjo slovenskega bratoljublja.

Slovenci na Goriškem vemo prav dobro, da nas je dve tretjini prebivalstva in da imamo štiri petine zemlje v svoji lasti. Ali isto tako se zavedamo, da v deželi gospoduje na vseh važnejših mestih ošabna svogata, ki drži na vajetih furlansko deželno manjšino in drzno bljuje slovenski večini v obraz. Iz te zavesti zajemamo Slovenci vodila pri svojem delu za osvoboje iz tujega jarma, ki nas žuli še vedno in čedalje bolj nezno, da končno strmoglavimo i jarem i tiste, ki nam ga nakladajo.

Le spomnimo se mučenstva Slovencev v srcu dežele, v Gorici, koliko se morajo boriti za navadno — ljudsko šolo. Od l. 1883. jo vzdržujejo sami in s pomočjo rodoljubnih rajakov, r od l. 1891. se bje že boj za to, naj šola vzdržuje mesto, kakor veli zakon. Pravica je zmagala na vseh stopnjah, ali kakošna je izvršitev?! Prava borba je komaj pričela! To so odnosi, ki nimajo primere! Da, to so upravičeni avstrijske razmere! Le pri nas je mogoče kaj podobnega!

Borili smo se za pravično porotno sodišče! Mi zahtevamo, da ljudski sodnik mora neposredno umeti obtožena i priče, ne pa se le posredovanjem tolmača, ker drugače ne more vselej stvarno soditi. Povsem enakih nazorov je sam pravosodni minister, ki je govoril, rekli bi, z našimi besedami v seji 20. t. m. — Ali kaj nam je prinesla letošnja velika noč? Novo iznenadenje:

da od vseh stranij čujemo le lepe besede, prijazno obljubovanje, toda stari grehi se ne odpravijo! Po Veliki noči bo porotno zasedanje, ki se bo vršilo s pomočjo tolmača, ker so tako sklenili mogočni gospodje v Gorici. Lepo število Slovencev bo sedelo na zatožni klopi, toda obravnave bodo laške! Zakaj? Ker je tako „previdno“ sestavljen letni porotni imenik in ker tudi nji eden določenih predsednikov ni sposoben, da bi vodil obravnave v slovenskem jeziku. — Take piruhe smo dobili za Veliko noč l. 1896., v 30. letu avstrijske ustave, po kateri so vsi narodi pred zakonom „enakopravni!“

Ali se neko novo iznenadenje smo doživeli zadnji čas, — in uprav za Veliko noč je kar vsvetelo neko skrajno ostudno lopovstvo proti nam Slovence. Znamo svojat iz srede ljubeznivih sodelavov druge narodnosti hoče za vsako ceno, da Slovenci moramo dobiti pred svetom pečat surovega ljudstva, ki ni sposobno za nič drugega nego za ovlad in železje pod stroгим nadzorstvom njihovih c. kr. ljubljencev. Zato pa pri našajo laški časopisi dan na dan grozovita poročila o napadih „podivjanih“ Slovencev na „mirne“ Lahe. Iz naših poročil med domačimi novicami je jasno, koliko je resnice na vseh takih „novicah“, jasno, kolikih ostudnih lopovščin so sposobni oni ljudje, s katerimi naj mimo skupaj živimo.

Zakaj omenjamo take žalostne pojave teh zdvijanih narodnostnih odnosov v današnjem uvodnem članku? Ali morda radi tega, da bi jih toliko svečaneje zavračali? Ne, to nam ne pada na um, kajti lažnikom po poklicu je zaman sleherna beseda. Omenjamo vse to ob kratkem le zato, ker nam je znano, da iz takih lopovščin zagrizenih nasprotnikov se spleta bič, kateri bi radi potisnili znani prijatelji mero-dajnu čimteljem v roke, da bi — nas tepli se huje.

Take odnose nam je prinesla Velika noč v letu 1896. po rojstvu Gospodovem! Toda v očigled tolikemu zlobnemu spletkarstvu proti nam, izjavljamo kratko in jasno, da: — goriški Slovenci smo prestali že hujske čase, zato nas najnovejši pojavi ni kratko ni malo ne plašijo. Ko bo bila prava ura, znali bomo odgovoriti na vse lopovščne takó, da bo šumelo po ušesih in se kaj čez! Naj nikdo ne misli, da dve-tretjinska večina v deželi se bo dala kar takó lahko ugnati v kozji rog. Potrpežljivi smo res, silovito smo krotki, ali kedar nam vskipi, tedaj bodo nasprotniki želi, kar zdaj sejejo. Menimo, da se umejemo!

Ako je pa katerikoli med nami Slovenci malodušen, kogar peklenške spletke nasprotujočih sil plašijo, temu voščimo za letošnjo Veliko noč, da bi se otresel nevarnega čustva, ki človeka tira malone do obupa. Nič hojazni, proč z malodušnostjo, nasprotio pa trdno verujmo v proroške besede pesnikov:

Kalvarijo svojo naš rod je imel In dneve prebitke trpljenja, A zdaj mu rešitve je zor zažarel, Napočil mu dan je vstajenja!

Kot z Oljske se gore je vzdignil Gospod V nadzemlje jasne višave, Povzdigniti mora se krepki naš rod V višave moči in pa slave!

Da, taka čustva naj nas prešinjajo v pomembnem času velikonočnem! Le narod, ki trdno veruje v svojo prihodnost, dobi sam iz sebe dovolj moči, da se upre vsem spletkam sovražnih sosedov in bo vitežki odbijal vse njih napade. Verujmo torej, delajmo in — zmagamo!

Sodne razmere na Primorskem.

Poslanica

Njegovi Vzvišenosti pravosodnemu ministru Ivanu grofu Thun-Hohensteinu na Dunaju.

Državni poslanec za kmečke občine zahodnega dela Istre, dr. M. Laginja, je govoril v seji poslanske zbornice 19. marca o žalostnih sodnih razmerah na Primorskem. Posebno pence je postal pri mas porotno vprašanje, o katerem je govoril g. poslanec ujed dr. in tudi to-le:

A sedaj sem ta pri glavnem predmetu svojega razlaganja današnjega, s prošnjo, da dobrohotno pritrđite sledeči resoluciji moji (čita):

„G. kr. vlada se pozivlja, da obrne posebno pozornost na odnosaje pravosodne uprave v Primorju in sicer:

- a) naj gleda na to, na se bode branilo načelo usutenosti in neposrednosti kazenskega postopanja, ter da bosta Hrvat in Slovenec kakor Italijan, odgovarjala le pred takimi porotniki in sodniki, ki poznajo njiju jezik; b) naj se pobrine za to, da se bodo tudi v pogledu na hrvaško in slovensko prebivalstvo brezpogojno uporabljala načela pravičnosti, brez kakoršnegakoli politiskega ozira.“

Dovolite, da z nekoliko stavki obrazložim to resolucijo in to jako znamenito vprašanje. Najprej hočem nekoliko opaziti v pogledu porotnikov.

Jaz mislim, da je smešno, ako bi hoteli reči, da so to ljudski sodniki obtoženi, ako jim je narodno-politiška smer povsem protivna od njegove smeri in ako povrh tega ne poznajo njegovega jezika. Jaz se kakor pravnik ne bojim izjaviti, da ne bi mogel pritrđiti takega mnenja, in je vendar tako v Primorju ali samo v pogledu na Slovence, a za prebivalce drugega jezika ni „ako.“

Načela javnosti in neposrednosti, ki so dika našega kazenskega pravilnika, mečejo se v ničnost s tem, da se Hrvat in Slovenec v Primorju morata braniti pred porotniki, ki ne poznajo njiju jezika, in do sedaj ga v resnici večina ne poznajo, tako, da je še vedno potreba jemati tolmača, a med temi je takih, ki niso nikdar napravili skušnje iz dotičnega jezika. (Čujte!) Tako se dogaja sosebno v Rovinju.

Ako bi me kdo vprašal, da-li hočem, da se porota razdeli na dvoje, odgovoril bi: Ne! nikakor ne, dokler je le mogoče ohraniti to uredbo brez deljenja po narodnostih, kajti gospóda, pravica ne sme poznati narodnih mej, ona je hči božja, njo treba da je morje deliti vsem isti ljudje brez razlike jezika in prepričanja. Jaz mislim, da se ista more deliti tudi brez vprašanja: kdo je Hrvat, kdo Italijan, ampak vprašati je: kdo pozna jezik obtožena. Ako Italijan pozna oba jezika, in ako je drugače sposoben za porotnika, tedaj naj bode porotnik tako za Italijana kakor za Hrvata. Ako pa naobratno Hrvat pozna oba jezika, ki se govorita v pokrajini, tedaj je njemu, ako je sposoben v ostalem, biti porotnikom tudi za Italijana.

Gledé na glavni imenik porotnikov zadosta, ako se, na jedino korist sodstva, brez nikakega drugega ozira strogo vse določila zakona od 23. maja 1873. st. 121.

Z jedne strani namreč bi bilo vzeti tudi one davkoplačevalce, ki plačujejo 5 gld. državnega davka, ker obstoji preduslovje za to, sicer bi ne dobili 80) prvotnih porotnikov.

Z druge strani bilo bi iz porotne listine vzeti v letno listino samo one sicer sposobne osebe, ki poznajo oba jezika. Takih je brez-dvosumno 216, to je najmanje število, pri kojem se mora ostati, da ne treba dopoljevati iz prvotne liste v zmislu §. 19 onega zakona. Ako jih pa ne bi bilo toliko, potem seveda bi morali popolnjevati iz prvotne liste v zmislu §. 19.

Morda utegne prigovarjati kdo, kakor se je že čulo, da bi na ta način na stotine ljudij italijanskega jezika izgubilo pravo biti ljudskim sodnikom, češ, da oni le redko znajo drugi jezik, da pa je tako poznanje pogosteje med Hrvatji. No, gospóda moja, kje je to zapisano, da Italijan ima pravico soditi Hrvata, ako ne zna njegovega jezika? Jaz ne vidim nikjer, da bi bile zapisano to. V ostalem bi potem več Hrvatov bilo porotnikov, ne zato, ker so Hrvatje, ampak zato, ker oni poznajo tudi jezik Italijana, ki je došel pred sodišče, bodisi kakor priča, bodisi kakor obtožene.

V onem opotekanju je torej neki politički ozir, kakoršnega ne bi smelo biti v vprašanjih pravosodne uprave.

Ako pa se ne krene na to pot, „kojo sem označil na kratko, potem pa naj se nam pove kar jednostavno, da se tega noče storiti iz političkih obzirov, pa bodemo vsaj vedeli, pri čem smo.“

Ako misli kdorkoli, da se z našo pravico stori krivica Italijancem, potem bi nam bila morala slavna vlada že davno predložiti zakon, po kojem bi se listine porotnikov imele sestavljati ločeno po narodnostih, ali nam ni smeli prigovarjati nikakor, da mešamo politiko v sodstvo. To delajo drugi ne mi.

Odvéc bi bilo, gospóda, ako bi tu razlagal na široko, kakor mora poznivati narodno čustvo slovenskega prebivalstva v Primorski, kadar vidi, da se mu jezik tako malo ceni; odvéc bi bilo razglabljati, kolika škoda more nastati pojedincem, in brez dvoma je že nastala od tega, da porotniki ali sodnik sploh ni razumel jezika prič in obtožena.

Zahteva pravičnosti pri vseh narodih in v vseh dezelah je ta, da redno kompetentni sodnik popolnoma razume človeka, kojega mu je soditi. Politiškega ozira ni smeli postavljati nad to vrhovno zahtevo sodstva. Mi zahtevamo samo ono, kar bi Avstrija morala dati Zulu-Kafrom, ako bi bilo takih v državi.

Tako je govoril dr. Laginja. Vaša Vzvišenost se je spomnila njegovih izjavij takoj drugi dan, 20. marca, ter izrekla nazore, ki povsem odgovarjajo našim dolgotrajnim zahtevam. Da bilo Vaše krasne besede laže razumeli nekateri gg. sodniki in svetniki v Gorici, jih ponatisnemo kar v izvorniku po hitroisnem zapisniku str. 23.7.22. Vaše Vzvišenosti zanimivi odgovor slove:

Um auf die Ausführungen eingegangen, welche im Detail von den einzelnen Herren Rednern gemacht wurden, erlaube ich mir in erster Linie betreffs des Vorbringens des Herrn Abgeordneten für Parenzo zu bemerken, dass derselbe schon vor einiger Zeit die Freundlichkeit hatte, mir einen Theil der Beschwerden, die er in seiner Rede vorgebracht hat, im kurzen Wege mitzutheilen. Ich habe diesfalls Erhebungen veranlasst, und es hat sich thatsächlich herausgestellt, dass ein Theil seiner Gravamina richtig war. Es sind in Istrien die sprachlichen Kenntnisse der richterlichen, der Kanzleibeamten und der Diurnisten keine ausreichenden, und es wird Vorsorge getroffen werden, dass sowohl bei Neubetzungen als durch Versetzungen und durch Vorschick bei der Aufnahme von Tagesschreibern der thatsächlichen Bedürfnissen Rechnung g e n g e n werde.

Die sprachlichen Verhältnisse in Istrien gehören auch zu den allerschwerigsten in der ganzen Monarchie. Es handelt sich nämlich da nicht nur um die italienische und deutsche, sondern auch um die slovenische und kroatische Sprache, und die beiden letzteren Sprachen sind zwar nahe verwandt, aber doch derart verschieden, dass die Kenntnis der einen Sprache nicht genügt, um auch in der anderen Sprache amiren zu können.

Ich stimme dem geehrten Herrn Abgeordneten für Parenzo auch in der Richtung vollkommen bei, dass er Schwurgerichtsverhandlungen mit Dolmetschern als unzulänglich empfunden. Ich kann das aus eigener Erfahrung als vollkommen richtig bestätigen.

Es ist nichts peinlicher, bald hätte ich gesagt, langweiliger, als eine Schwurgerichtsverhandlung, die eines Dolmetscher bedarf. Nebenbei ist das Eigenthümliche, dass die Dolmetscher, mit seltenen Ausnahmen, nicht gut funktionieren. Weiters tritt noch der Umstand hinzu, dass der Hauptvortheil der Schwurgerichtsverhandlung, nämlich die Unmittelbarkeit der Eindrücke, der Aussagen des Zeugen und des Angeklagten auf die Geschwornen, kurz, die Mündlichkeit nahezu gänzlich verloren geht. Ähnliche Verhältnisse, wie sie der Herr Abgeordnete für Parenzo geschildert, bestehen auch in Görz; ich habe diesfalls Erhebungen eingeleitet und werde auch über seine Anbringen Erhebungen einleiten, muss aber schon im vorläufigen bemerken, dass eine Abhilfe nur innerhalb des Rahmens des Gesetzes über die Bildung der Geschwornenlisten möglich sein wird, und dass der einzige Ausweg, den der Herr Abgeordnete für Parenzo hier vorgeschlagen hat, innerhalb des Rahmens dieses Gesetzes nicht möglich wäre.

Ta odgovor Vaše Vzvišenosti je napolni srca slovenskega prebivalstva na Primorskem z nado, da bode blagodejno upiival na pravičnejšo uredbo našega sodstva gledé na jezikovno enakopravnost. Uverjeni smo namreč, da ne ostane le pri lepih besedah, le pri načelnih priznavanjih, marveč da bodo kmalu sledila dejanja, ki naredé enkrat za vselej konec narodnostnemu prepircu v — sodnih dvoranah, v teh svetistihih nekajene resnice in pravice. Le kedar se to zgodi, bode polagoma odstranjeno tisto nezaupanje, ki se je že ukoreninilo

pri veliki večini deželnega prebivalstva do najviše čvarice pravice in zakona v deželi. „Soča“, ki se že od nekaj bori za enakopravnost pri sodišteh slovenskega dvotretjinske večine z lasko tretjino, je Vaši Vzvišenosti zelo hvaležna za gornji krasni odgovor, kateri končno največjavnajo potrjuje vse, kar smo trdili in zahtevali. Zelo smo zategadel radovedni, ali bo uvaževalo c. kr. državno pravdnitvo v Gorici to izjavo Vaše Vzvišenosti. To slavno e. kr. državno pravdnitvo v deželi, kjer bivato dve tretjini Slovencev in le ena tretjina Furlanov in Lahov, doslej z največjo doslednostjo varuje edino gospodstvo toskansčine v soimen poslovanju. Ono se kar nič ne zmeni za dve tretjini slov. prebivalstva in toži v laskem jeziku tudi vse Slovence. Da se tako preziranje in krvavo žaljenje Slovencev načelno vrši, imamo najlepši dokaz v tem, da je namestnik državnega pravdnika Slovenec po rojstvu in misljenju, on ima večino slovenskih obtožencev, vendar tudi on toži vse le v laskem jeziku. — Da so to čudno razmere, ki obujajo v srcu slehernega Slovence le odpor in nejevoljo, bo Vaši Vzvišenosti umljivo, ker je prenaravno. In kakó lahko se da pomagati, da bi se krasne besede Vaše Vzvišenosti tudi dejanski vršilo! Kratk ukaz državnemu pravdnitvu bi nakrat spravil v red dosedanje — nerodnosti, dosedanje nenaravne odnose, namreč, ukaz, da državno pravdnitvo naj toži Slovence v slovenskem jeziku in ne v toskansčini, katere nihče v deželi ne govori.

Ako bi se to zgodilo, tedaj bi umeli tudi gg. predsedniki porotnih obravnav, pri nas gg. svetniki Sbisà, Flegar in Gorup, koliko je ura in kakó treba voditi porotno obravnave, da bo njih ravnanje v soglasju s prekrasno izjavo Vaše Vzvišenosti. Oni sami bi poskrbeli za to, da pri obravnava ne bo potreba tolmača, katerega Vaša Vzvišenost odločno zavrača. Dobro vemo, da tudi imenovani gospodje čutiljo, kako neprijetno, dolgočasno, nepopolno so obravnave s pomočjo tolmača, da se skoro izgubi neposrednost utisov in izjav obtožencev ali prič, skratka, če-a usnost obravnave, kakor je čitati v odgovoru Vaše Vzvišenosti. Toda gospodom manjka dobra volja, da bi odpravili vse take nedopustne napake, zato je potrebno, da Vaša Vzvišenost poskrbi svojim zares lepim besedam tudi — veljavo.

Vaša Vzvišenost je sama pripoznala, da v Gorici vladajo nenaravni odnosi pri sodišteh, zlasti pri poroti.

Da se namenoma vzdržujejo taki odnosi, smo jasno in s številkami dokazali v članku „Porotniki l. 1896.“ v 9. stev. z dné 28. februarja, na kateri se posebe opozarjamo Vašo Vzvišenost, ker iz njega je na mah vse jasno. Tam smo povedali, da je v deželi 61 slovenskih županij, 37 laskih in 3 mešane. Ukjub temu izdaja okrožno sodišče le lasko imenike porotnikov, v laskem jeziku naznaja obravnave itd. Priobčili smo tudi razkaz porotnikov v vseh slov. občinah, iz katerega je razvidno, da so le slov. občine naznanile v prvotnih imenikih 209 takih moč, ki razumejo oba deželna jezika, in 78 med temi jih zna se nemski. V Gorici je gotovo še prav veliko moč, bodisi Slovencev ali Lahov, ki poznajo oba jezika; skoro vsakdo govori slov. in laški! Toda komisija jih je sprejela v letni imenik le 82, dočim je sprejela nad 100 Furlanov, ki poznajo le svoj jezik. In vendar govori dovolj jasno §. 9. zakona o porotah! Komisija bi bila morala sprejeti najpoprej take moče, ki poznajo oba jezika — evo najkrajšo rešitev prepričnega vprašanja povsem v zmislu zakona. Sedanje ravnanje okrožnega sodišča je pa protivno §. 9. rečnega zakona in ima to posledico, da se bo moralo tudi pri prihodnjem porotnem zasedanju obravnavati s pomočjo tolmača, katerega Vaša Vzvišenost kar najodločneje zameta, kakor ga z nejevoljo odklanja slehern Slovenec v tej deželi.

Vaša Vzvišenost je izjavila v istem govoru, da je ukazala preiskovati te odnose. Prav je! Toda izjaviti moramo, da je vse resnično do zadnje pike, kar je rečeno v označenem članku „Porotniki l. 1896.“ in v današnji poslanici. Zató lepó prosimo, poklicati nas na odgovor, ako bi se naše trditve v čem ne ujemale z uradnimi poročili. Mi smo pripravljivi vse neoporečno dokazati z veljavnimi pričami in z listinami. — Predno pa končamo, opozarjamo Vašo Vzvišenost se na jedno prazno besedenje, s katerim nek-koj kaj radi opravičujejo nezdrave odnose pri goriški poroti. Pravijo namreč, da slovenski porotniki niso na taki stopnji onike, kakor laški, da zato treba dati prednost drugim itd. — Kakó prazno je tako besedenje, dobi Vaša Vzvišenost najlepši dokaz iz uradnih listin, ki dokazujejo, da vsak boljši slovenski posestnik ume in govori po dva in po tri jezike, dočim pri Lahih tega ni. Sicer

je v zbirko se vsakega otroka, da je naše ljudstvo sploh na višji stopnji omike, ker veliko ver. čita nego lasko.

It's a pity, končano, dasi bi imeli silno veliko povedati, kakó mačekovski postopajo sodišča v Gorici? Čarči Slovenci, dasi je tu le pesnica Lahov nasproti slovenčemu prebivalstvu sodnega okrožja: — Hoteli smo le zahvaliti Vašo Vzvišenost za znamenito izjavo v seji posl. zbornice od 20. marca in opozoriti, kakó se v Gorici n a m e n o m a v rši vse proti Vašim zares krasnim nazorom.

Vzvišenost! Preskrbite Svojim nazorom ljudi izvrševanje, in slovenski narod na Primorskem vas ohrani v trajnem hvalnem sponinju, rekoč: Blagor možu, ki ni le lepó govoril, ampak tudi lepó delal.

V tej nadi bilježi se Vaši Vzvišenosti z vsem spoštovanjem

„Soča“
ob 25-letnici svojega življenja in bojevanja za pravično sodstvo na Goriskem.

DOPISI.

Od Drava. — Tukajšnji „Schmarotzerblatt“, alias „Marburger Zeitung“, priobčil je takó po razposiljavi vabil k velikemu koncertu mariborskega učiteljskega društva strupen članek z naslovom „Ein panslavistischer Concert“, s katerim je hotel rešiti pogina propadajoče nemstvo tu na slovenskih tleh, namreč v Mariboru. Toda še več; članek je bil naperjen pred vsem proti zavednemu slov. učitelstvu, zoper katero je klical članek na pomoč šolske nadzornike, policijo in kar je še več podobnih oblastev, ki naj bi, če ne podle drugáče, s silo iztrgala učitelstvu našemu rodoljubno prepričanje ter mu zaprela za zmerom, naj bi ne slovenilo dalje že itak slovenskega kraja. Ker je bil ropot zloglasnega lista dokaj velik, bilo se je res že bati, da utegne nemara zastrašiti marsikateroga, ki ne nosi rad na prodaj svoje kože, ali bolje, ki se ne amara rad javno za „panslavista“. Toda obisk napovedanega velikega koncerta dne 25. pr. m. me je prepričal, da se le malokdo zmeni za ropotanje onega „Schmarotzerja“. kajti prostorna dvorana na vrtu hotela „zur Stadt Wien“ je bila napolnena z obiskovalci do poslednjega kotička, da s mnogi udeležniki niso mogli vsteti, ker ni bilo več dobihi sedežev. Tu si videl zastopnike čast. duhovščine, doktorje, profesorje, vojake; glavno armado pa je tvorilo seveda zavedno slovensko učitelstvo spodnjeja Štajerja, med katerim je bil krasni spol kaj številno zastopan. Da poslednjemu na čast bôdi rečeno, da pisatelj teh vrstih se ni imel prilžnosti videti kedaj zbraneja toliko rodoljubnega in zavednega ženstva, kramljičojega med seboj v čisti, pravilni slovensčini, ki je človeku še dvakrat milejša, ako prihaja iz ust takih hčer slovskih, kakoršne so bile zbrane tukaj. Glejaje to mično skupino, lahko si se otresel za vselej mučne skrbi za bodočnost našega naroda, kajti dokler imamo Slovenci take vzgojitelje svoje mladine, smemo pa trdno verovati in upati v boljše prihodnost naroda.

Vspored koncerta je bil kaj raznovrsten ter je po svoji vsebini moral spraviti mariborske pangermane v ogenj. Sestavljen je bil iz naslednjih točk: 1. Overture k operi „Die Felsenmühle“, svira učiteljski orkester. 2. Hercegovska, moški zbor. 3. Deklamacija gospice Anke Osana. 4. Grajska heč. Mešan zbor, vglasbil Volarič. 5. Ruska zastavnička, septet. 6. Moravski dvospevi, pojeta gospici A. in M. Stupca. 7. Polpourri iz opere Nikola Šubic Zrinjski, tamburški zbor. 8. Njega ni, moški četverospjev. 9. Zpěvy lidu českého (venec českih narodnih pesmi), mešan zbor s spremljevanjem klavirja in 10. Polpourri českih pesmi, orkester. Zlasti 2., 5., 7., 9. in 10. točka so delale tukajšnim nemškim strazem hudo kri, toda glejte čudo, ko se je vse redno in lepo izvršilo, stal je Maribor še vedno kakor poprej na svojem mestu in Drava je drvila svoje valove kakor poprej po svoji uglajeni poti. Nič se ni podrló; k večjemu so se spremenili občutki v marsikaterem bolj plašljivem srcu ter se prekrojili iz omahljivega v pravo in neomajano rodoljublje. Jedino, kar bi bilo še želeli, je, naj bi bila na koncertu navzoča kaká večja kopia tukajšnjih denuncijator, da bi se na svoje oči prepričali, da panslavizem slov. učitelstva ni tak „bav-bav“, kakor ga oni malajo.

Izborna je bila deklamacija gospice Anke Osana; bila je res ganljiva, a oh enem tako mojsterska, da je morala ganiti vsako tudi najtrše oko. Deklamovala je Gregorčičovo „Hajdukovo oporočko“, ki je kaj značilna tudi za naše slovenske razmere ter zatopi vsakega pravega rodoljuba v globoke misli. Človek se pri tem nehóte spomni da tudi našemu narodu še marsikaj manjka do prave svobode in da imamo le se premalo takih hajdukov, t. j. boriteljev, ki bi žrtvovali samega sebe v blagor svojega naroda, kakor se je žrtvoval ta bolgarski hajduk. Ko je pa mlada deklamovalka dvakrat ponovila besede: „Otrok jaz nimam, bratov ne“, polasti se človeka nehóte nekaká ožornost, da mlada gospodična učiteljica, ki bi lahko bila vsem slovenskim materam vzor rodoljubja, nemara res ostane vse življenje brez otrok, a to le za to, ker se je posvetila učitelstvu, ki ima pri vstopu v zakonski stan dokaj ovir. Gospodični Anka Osana *) in njena sestra Romana sta cvetki, presajeni semkaj iz toplega juga, katerama, kakor je videti, dobro ugaja štajerski zrak in kateri tukaj premmogim slovenskim hčerkam svoje kažeta, kakó mora prava Slovenka ljubiti svoj narod, v katerem vidi svoje brate in sestre, speteli vsaj svojo rodbino. Da se je gospici deklamovalki obilno piškalo, mi ni treba posebi omenjati, toda še burnejšo pohvalo sta želi dvakrat pozneje nastopivši sestri (tudi učiteljici) A. in M. Stupcovi. Njuno petje (sopran in alt) „Grajske hčerke“ ter „Mo-

* Bila je par let učiteljica v Podgori; iz onega časa je še vsem nam v dohrem spomin kot izborna deklamovalka. — Ured.

rvaskin dvospjev“ je bilo res ožarjuče in pioskanja ter živijo-klicev ni hotelo biti konca, dokler se nista zopet prikazali na odru. Naposled sta v nameček se zapeli nekaj narodnih pesmic, ki so poslušalce kar ožarale ter ob enem služile v dokaz, da na koncertih nikakor ne kaže prezirati narodnega pesništva, katero se sploh srcu takó prilaga. Tamburški zbor, med katerim smo opazili dokaj še posevne mladih gospodičen, je prekrasno zasviral odlomek iz znane hrvaške opere, toda tudi moški zbor ni zaostal z znano A. Foersterjevo skladbo „Njega ni“. Sklepam z željo, naj bi nam priredilo slavno učiteljsko društvo še več vsaj podobnih koncertov; sebi v čast, narodu našemu pa v spodbujjo in probudo drémajče se narodne zavesti. Naj ga ne strašijo pišice in kamenje, ki ga mečejo vanj naši nasprotniki, kajti „to je njih ura in oblast teme“, za katero jih ne zavdamo. Naj deluje vsakdo za to, da se prej ko prej uresničijo besede pesnikove, ki jih je tako mično deklamovala naša Anka:

„Prost mora biti, prost moj rod,
Na svoji zemlji svoj gospod!“

Domáče in razne novice.

Njegovo Velikánstvo je nakazalo z orlokom 21. pr. m. izplačati odboru II. veterinarskega društva za Gorico in Gradisko enkratno podporo v znesku 400 gld. za spomenik našemu rojaku Andreju baronu Čelovinu. Ta visoki dar je pač dokaz, da je moč res vredeti trajnega spomenika. Bila je res srečna misel, katero je sprožil predsednik g. Jacobi.

Poroka. — 8. t. m. se poročil v Gorici g. Hilarij Vodopivec, c. kr. finančni koncipist in c. n. a. poročnik, sin ces. svetovalca in okraj. sol. nadzornika, z gospodično Olgo Premrou iz znane narodne rodbine goriske. Mladi dvojici: Mnogaja ljeta!

Za predelsko železnico. — V državnem zboru je govorilo več poslancev za to železnico, ki ima zopet veliko opanja. Pred kratkih smo poročali, da trgovinska zbornica tržaška se je odločno izrekla za predelsko železnico in proti oni iz Divače v Loko. Poslanec te zbornice, Stalitz, je govoril za predelsko železnico tudi v državnem zboru. Med drugim je dejal tudi to-le:

Kdor pobliže pozna tržaške odnose, ta ve, da so nazori rečenega člana deželnega zbora tržaškega (Combi) o loški železnici le izraz njegovega osebnega mnenja, da-si se rečeni zastop v tem pogledu popolnoma pokori njegovemu vodstvu.

In kdor pobliže pozna te odnose, ve pa tudi, kako je obziral, da se v letu 1870. ni izvršila predelska železnica, kajti danes pač ni nikogar, ki bi mogel oporekati, da bi bili danes gospodarski odnosi Trsta povsem drugačni, ako bi se bila takrat zgradila železnica čez Predel namesto čez Pontebo.

Sicer pa danes ni možno dvomiti na tem, v kojih virkih je iskati vira razporu in obeh zastopih tržaških gledé na železniško vprašanje.

Ni dolgo temu, in sicer je bilo pred zaključanjem zadnje dobe zasedanju, da je neko glasilo Progressove stranke, ki je vedno pobijalo železnico preko Tur, trdilo opetovano, da mi poslanci za Trst, namreč moja malenkost in bližja mi spoštovana tovariša, sedeča za mano pravo za pravo nismo poslanci Trsta, ker nismo bili izvoljeni od progressove stranke na temelju njene programa in ker si prizadevamo v tej zbornici, da bi dosegli materialnih koristij za Trst. (Čujte! Čujte!)

Vi spoštovani gospodje, ki ne poznate intimnejših odnosajev tržaških, se boste gotovo čudili temu, da se nam še očitá naše prizadevanje, ko je Trst neovržno eminentno trgovinsko mesto, ki po splošnem mnenju ravno v tem trenutku sme zahtevati, bolj nego kedaj poprej, podpore od slavne vlade in ko smo ob vsaki priliki odločno nastopali tudi za narodne koristi Trsta, toda vsikdar v avstrijskem zmislu, kar je umevno samo ob sebi. (Živahna pohvala.)

Kakor znano pa si je progressova stranka zapisala na svoj praper geslo do seznanja idealnih ciljev, kar je sicer razvidno iz gori rečenega. (Čujte!)

Jaz nočem preiskovati tu, česa je pravo za pravo razumeti pri tem, toda konstatirati mi je, da se iz dejstva, da se progressova stranka poteza za naštr železnice Divača-Loka, mora sklepati logično, da isti ne odgovarja našim, ampak rječnim prizadevanjem idealnih ciljev, s čemer pa je zajedno osvetljena vrednost te železnice za trgovinske in gospodarske koristi Trsta, na tak način, da si ne moremo želeli boljega glede javnosti in določnosti.

Boj za slovensko šolo. — Vsak Slovenec sprašuje: Kaj je s slovensko šolo? Ali zmaga že pravica? — Celó pismena vprašanja dobivamo z dežele.

Na vse to odgovarjamo: Vse se zdi, da pravi boj še-le začne. V Gorici imamo opraviti z najsrdečnejšimi sovražniki; Rinaldini ni naš prijatelj; Gauč in Hohenlohe sta dobra pobratima. — Badeni pa nima časa, da bi se brigal za take „malenkosti“, ko ima po glavi silno velike nologe. Kakó hočemo, da se bo pri takih odnoseih spoštovanja pravica? Priti morajo drugi možje, potem bo kmalu pela drugačna pesem!

Znana goriska deputacija je bila tudi pri Gauču. Kaj vse mu je nabarvala, tega seveda ne vé nikdo. — Gauč je baje zagotovil gospodom, da bo stvarno sodil v reči. Prav, drugača tudi ne zahtevamo!

Javna varnost v Gorici. — Povedali smo že, da je bil napaden in pretepen pravnik g. Furlani; stavcu naše tiskarne so zloznilo bolico, da bo par mesecev trpel v tržaški bolnici. — Isti večer, kakor g. F., je bil na ulici napaden in večkrat hudo udarjen neki c. kr. uradnik, ker je Slovenec. Napadovalec

ne pozna, záto slučaj ni naznanil. (Sicer je naša slavna policija mnenja, da ni njena naloga, poiskati take ponočne lopove; kdor jih ne pozna, škoda zanj!). — Nasi otroci so pogosto napadani, zmerjani, tepeni; naše šole so vedno nadlegovane, napise pa mažejo. — Pred nekaj časom so bili napadeni in pretepeni neki solkanski obrtni učenci, ki hodijo v slovensko obrtno šolo, da se bojé, priti zvečer v Gorico.

O vseh teh lopovščinah ni nikjer sleda v lahonskih listih, pač pa tam kar kopijejo laži o „napadih“ Slovencev na „mirne“ Lahe.

In zopet napad! — Toda ne tak, o kakoršnih kvasioj lahonski listi. Srečarski učencec pri g. Kopaču je bil trikrat napaden od tolpe furlanskih pobalinov. Vprašali so ga, ali je tudi on „sclaf“. Detek je dejal, da je Slovenec, a oni — daj po njem. Jeden je šel s rpiom nanj. Srečno je ušel. Drugi dan so ga kamnjali. — Evo krasnih odnosajev v Gorici za vlade Venutjeve in — Rinaldinjeve! Zares, čuditi se je, da se ne dogaja več prav pravih pobojev. Dobro, da Slovenci ohranjajo do zadnje mere hladno kri.

Dostavljamo, da redar Kumar je našel in zaprl enega onih pobalinov, ki so pobili našega stavca.

O takih reteh molči „Mattino“ dopisnik, dasi mu je vse natančno znano.

Lažniki po poklen. — Buglardi di professione. — Gelogen wie gedruckt. — V zadnji številki smo poročali o raznih lažeh v lahonskih listih, ki opisujejo nekake napade od strani Slovencev na mirne Lahe.

Nasih okoličanov ne bomo ravno preveč zagovarjali, kajti res je precej surovežev med njimi. Toda take ljudi je več ali manj že obiliza „avita cultura“, vsaj od daleč, če ne od blizu. Ali take vrste napadi, kakoršne so na dolgo in široko opisali lahonski listi, se niso zgodili. Evo zopet jeden slučaj, ki dokazuje neoporečno zlobno lažnivost neke sodrge goriske. „Piccolo della sera“ od 26. marča je sporočil, da so bile kamnjane tri pošne praktikančije pri solkanski pošti, ko so šle domov v Gorico; vsled tega dopisnik poziva na pomoč policijo in goriski mestni zastop itd. — In glejte, na vsej tej grozoviti novici ni ne črke resnice.

Od onih treh gospodičen je jedna Slovenka, jedna Nemka in jedna Italijanka, a nijedna ne vé ničesa o kakem napadu. — In laški pisarji pisarijo in „mentono sappendo di mentire“. Lopovi!

Novi poštni urad v Gorici bo v onih prostorih, kjer je imel Pavličič prodajalnicó žita; prostori se že prirejajo. Nekoliko temni bodo!

Zopet nov dolg. — „Corriere“ poroča, da mestni zastop si izposodi pri nekem dunajskem zavodu 40.000 gld. da zgradi hiralnico; posojilo se vrne v 50 letih. — Ali so sli po to gospodje Venuti & Co. na Dunaj?

Laška prosveta. — Neki mladenič iz Rihemberga je prišel v terek v Gorico in je hotel obiskati nekoga orožnika, kateri je bil svojčas v Rihembergu. Prišedši v ulico Treh kraljev, je uprašal pri Bramotu, seveda slovenski: „Prosim, ali stanuje tukaj ta in ta“. Na to je bil v odgovor: „Va vija ščavo“. Mladenič za silo lomi k ščeno in, ker je hotel zvedeti po orožniku, ponovil je uprašanje po laški, na kar je dobil zopet surov odgovor: „Va vija, se no ti dago una scopola“. Ko je videl, da ne opravi nič z lepa s tem surovežem, zažugal mu je mladenič z zausnico in poslal vročekrvnega Afriko. Tako postopajo goriski olikanci s Slovenci!

„Mattino“. — Na zadnjo poslanico vitezu Rinaldiniju nismo dobili nikakega odgovora ne posredno ne neposredno. Tudi „Mattino“ molči. Zanimivo znamenje, kaj? Prav bi bilo, ako bi se postavilo jednako vprašanje se na višje mesto. — Opažamo pa, da zadnje dni dopisi iz Gorice niso več takó strupeni, kakor prej. To je gotovo le za kratak čas, kajti strast se ne bo mogla dolgo zatajejati.

Čudni nazori. — „Prim. List“ je spravil v članek „Spoštuj očeta in mater“ kaj čudne nazore o skofih, katerim zaresni politiki nikdar ne pritrde. Evo ob kratkem te nazore! — Kakor smo dolžni spoštovati očeta in mater, tako moramo spoštovati mater — Cerkev. Mati cerkev pa so papež, skofje in duhovniki; kdor njih ne spoštuje,

ne spoštuje cerkve. Gorje njim, ki takó ne delajo. Nesrečno so poginili kralji in cesarji, ki so preganjali papeža in cerkev. Bog strahno tepe občine, ki njegovim maziljenjem kljubujejo; vaski motogci, ki duhovnike jezijo, izginejo v malo letih brez sledu. — Skofje soditi pa mora le papež, nikdar pa politični listi in njih občinstvo. Kdor tega ne vé, ne pozna četrite božje zapovedi.

Na podlaci takih izvajanj je „P. L.“ obsodil znane članke v „Soča“, ki je „vlačila pred obsodno klop javnega mnenja našega višjega Pastirja in ljubljanskega skofa“. Ob enem ubogi „P. L.“ popravlja pohujšanje, katero je uezročila „Soča“ s svojimi članki.

„Spoštuj očeta in mater!“ Torej spoštuj! Spoštuj tudi skofe, župnike in duhovnike! Prav! Toda kakó daleč sega spoštovanje, ali mari do slepe pokorščine v vseh rečeh? To zahteva naš ljubi „P. L.“! Kje je pa našel tak nauk? Cerkev sama ne uči takó! — Kdo se pa vtiče v čisto notranje cerkvene reči? Tam, edino tam ne tiče ljudstvo kaka sodba! Kakor hitro se na skofje spusté na politično polje, podajo se sami na opolzko pot, kjer vladajo ljudske strasti, kjer gospodujejo najrazličnejši nazori in se zasledujejo često dijametralno nasprotujoči smolri. Tu se bori prepričanje s prepričanjem, često tudi globoko uverjenje z najpodejšo zlobó. Ako se kak skof poda na tako pot, mora biti vedno pripravljen, da tré ob nasprotna mnenja, ob nasprotno nazore, ob drugačno prepričanje. Od kdaj so pa skofje nezmojljivi? Od kod tolika zahteva, da mora nasproti njima omolkniti sleherni drugačno prepričanje?! Nikdar! Kdor svoje prepričanje zatazuje, greši, če tudi skofom na ljubo. Zaradi dozvedne škode na avtoriteti ne sme trpeti stvar! — Ljubljanski skof je začel politikovati na vsej érti — in za svojo politiko uporablja tudi vsa možna cerkvena sredstva. Skofje v Trstu, Poreču, Krku in na Hvaru so prepovedali duhovščini preostantativno agitacijo proti kakej stranki, zlasti pa zlorabo cerkve, češ, duhovnik je tu, da uživa zaupanje vernikov vseli strank, a ljubljanski skof je ukazal izpostavljati med volitvami Najsvetejše v prilog eni stranki. Mi smo uverjeni do dna svoje duše, da ljubljanski skof s tako politiko skoduje veri in narodu, a nočemo biti deležni tujega greha, da bi „k grehu molčali“. Niklo pa nima pravice obojati naše ravnanje kot grešno; k večjemu se mora potruditi, da nas prepriča o nasprotni resnici. — Da bi ne smeli svetni politiki kritikovati (do oseb vse spoštovanje!) politikovanja skofov, tega pa ni treba govoriti nam, k večjemu kakemu Trentarju celó gori ob izviru Soče! Takim nazorom se posvatočno razumništvo nikdar ne udi! Saj se katoliški centrum ni hotel udati niti papežu, ki je prosil, naj bi glasoval za zloglasni septenat! — Tudi duhovščini sami ne kaže, da bi se ogrevala za take nazore! Le pomislite, kam pridemo, ako pojde takó dalje. Pomislite dobro, da se bo moralo posvetočno razumništvo upreti v vso silo sleherni kandidaturi duhovnikov, ako obveljajo povsod načela najnovejšega odloka ljubljanskega skofa. Po tem odloku bo sleherni duhovnik-poslanec na Kranjskem tudi v vseh posvetnih rečeh povsem v oblasti skofov; voliči bodo smeli le — voliti, poslanca pa bo imel skof na vrvi. Res, čudoviti, nenavadni, v Evropi osamljeni odnosi, ki so osrečili ravno nas uboge Slovence. Pa hočete, da bodo k vsemu temu molčali možje, ki ljubijo svoj narod in se žrtvujejo za njegovo blaginjo ée ne več pa vsaj toliko, kolikor ljubi ljubljanski skof narod slovenski.

Značajni možje ne morejo molčati; záto govore in bodo govorili ukjub temu, da vzbujajo v izvestnih krogih srdit odpor.

Kdaj smo vlačili pred obsodno klop domačega višjega Pastirja, ne vemo. Mogoče takrat, ko smo govorili o napisih in uradovanju v Sijonu? Ljubi gospodje, ne smešite se! Mi smo le zapisali dejstva, ob katerih se je že poljujševal slehern zaveden Slovenec v deželi; ni hočemo odpraviti toliko pohujšanje, a za to ne zaslužimo graje. Vemo, da „P. L.“ ne more kasati takih odnosajev, záto bi pa modro storil, ako bi vsaj — molčal. Vsi državni in deželni uradi so morali postaviti tudi slovenske napise, ker takó zahteva posvetočna pravica. Le mestni uradi se ne zmenijo za pravico, ker vlada tam strastno

sovraštvo do vsega, kar je slovensko. In tem mestnim uradam delajo družbo vsi — cerkveni uradi, počeni pri Sijonu, ne sicer iz sovraštva do Slovencev, ampak iz strahu pred lahonsko in éifutsko sodrjo, ki bi malce kričala. Vidite, nad tem se pohujšuje slov. ljudstvo, ne pa nad „Soča“, ki ima srčnosti dovolj, da „k grehu ne molči“, kakor je v Sijonu navada. — Enako je z uradovanjem. Koliko se trudimo za slov. uradovanja pri vseh uradih; uspehi so čedalje lepsi, — le v Sijonu gremo celó rakovo pot!

To so globoke rane, katere naše ljudstvo vidi, pohujšuje se nad njimi, ne pa nad „Soča“, ki bi jih rada ozdravila. Toliko pri tej priliki! Kakor smo vselej govorili odkrito, takó bomo govorili tudi v prihodnje, ne da bi obteževali svojo vest z grehi proti četrti zapovedi. Gospodje: vse spoštovanje od naše strani, kakor veli 4. zapoved, — toda tudi proti svojemu prepričanju ne bomo nikdar delovali, nikdar molčali k takim éinom drugim, katere bomo smatrali pogubne za vsestranski blagor našega ljudstva. Takó uči sama — Cerkev, za nabožno sofinzovanje pa nimamo ušesa.

Poljski izseljenci v Gorici. — Zopet je veliko število poljskih izseljencev v Gorici. Reveži imajo kruto usodo, doma jih ubijajo židje, drugod imajo pa težave, ako si hoté poiskati zavetišča. Nas poročevalec se je prepričal v nedeljo, da je neki izseljenec imel listek plačan do Amerike. V Kornuiu je bil ustavljen z drugimi vred. Listek je glasil, da mora biti 29. pr. m. v Vidnu, od kjer se odpelje naprej. V nedeljo je bilo 29., a on je bil še v Gorici, kjer je bival že nekoliko dni, ker ga niso pustili naprej. Jokaje je tožil po svojih zgubljenih denarjih, kajti po voznom listku bi moral biti o določenem času na praven mestu. Kdo mu povrne denar? Agent gotovo ne. Take reveže morajo imeti na duši le poljski plemečji in oduhruhi, ki so jih spravili na berasko palico.

Zalostna nam majka! — Naš pohajkovec je bil v nedeljo predpoldne na kolodvoru, pričakuje tržaški vlak. Z istim sta prispela v Gorico tudi dva brata, Slovence, jeden uradnik, drugi pa ljudski učitelj. Ker sta znana gospoda kot rodoljuba, se je pohajkovecu čudno zdelo, ker sta govorila v Gorici — nemški. Mari sta se sramovala materinega slovenskega jezika, ali sta se mogoče bala, da bosta v slovenski Gorici izzivanja? X.

Županski Vestnik. — Gospod F. B. v Selu nam je poslal obsirnejši dopis, s katerim utemeljuje potrebo nekakega društva vseh županov in posebnega lista za županstva. Dopisa ne moremo priobčiti v celoti; glavne misli so te: „Od l. 1848. smo Slovenci želó napredovali; za to se imamo največ zahvaliti postrvovalnim posumnikom.“ — Toda éasi so vedno bolj resni, treba je boljše organizacije. Ne prepuščamo vsega boja le poslancem, narveč sami stopajmo na noge in bodimo v besedi in dejanju poslancem v pomoč. Najlepša organizacija bi bila zveza vseh županov. Ta zveza naj bi imela posebno glasilo, nekaki „Županski Vestnik“. V tem listu bi se razglasili med drugim vsi važnejši sklepi v županstvih in šaresinštvih; tu bi se dajala vsa možna pojasnila in navodila, tu bi odmeval glas vseh županov v deželi. Morda bi se pridružili temu glasilu tudi slovenski župani v Istri. Ta list bi konečno postilil vse tiste ostanke pri županstvih iz prejšnjih časov, ki nam ne delajo časti, vspehdaj bi k napredku in k narodnemu delu“. Tako g. F. B. — Od svoje strani dostavljamo, da misel je želó lepa in tudi izvršljiva, le moč je treba, ki bi vse to vodila! Ali se dobé taki možje med našimi župani? Menda tudi, ako bi le hoteli delati. Kar se tiče posebnega časopisa za zvezo županov, bi izvršitev ne bila lahka, in to bolj v duševnem nego pa v gmočnem pogledu. — Po našem mnenju bi bilo najlaže, ako bi tak list izhajal kot priloga n. pr. „Primorcev“, ki izhaja že v 1550 iztisih; kot priloga bi list prihranil pošne stroške, a naročniki bi radi določili zanj 20 kr. na leto. S tem je že mnogo pridobljeno. Ako bi naposled še vsako županstvo dalo n. pr. 5 gld., bilo bi poskrbljeno za gmočno stran: županstva bi si pridržala za teh 5 gld. prostora za svoje razglase, katere morajo drugod itak plačevati. — Kdo bi pa list urejeval? Za to treba pripravne osebe, ki ima dovolj

Podlistek.

Slovaške sličice.

Češki spisala G. Preissová, preložil Franc Tominešek.

Razna menenja.

Petrona umiva, na dvorec leseno posodo in ima pri tem tako otožne misli, da jo malone jok positi. Ko je z umivanjem gotova, položi posodo na klado pri vrtu, da bi se posušila na solncu, in ide na vrt. Tu se ustopi na obok, kjer je precej visoko, dene oprano roko nad oči in pogleda vrsto hišic, ki so se dobro videle od tukaj. Njene oči obtičijo na dveh kočicah, tikoma stoječih, in kakor bi jo v sreu kaj zbudlo, žalostno vzdihne: «O Jezus, jaz sem nesrečna ženska!»

Goska z mladimi je zlezla skozi polu odprta vrata na vrt, dvakrat gredó glasno gagaje po ravnati poti, in ko se starka uveri, da jih nihče ne žganja, pripravi se z mladimi urno k obriranju rudečega fičlovega cvetja, s katerim je pol vrta nasajenega.

Petrona nič ne vidi tega v otožnem zamišljenju. Solza se ji prikrade za solzo iz očij in bolesti se tresočá usta žepčejejo v obupu brez nade: «Njo vzame, mene pa zapusti...»

Petrona je bila lepo in pošteno dekle. Pred tremi leti jej je obljubil Jurij Pjenčik «na svojo dušo» zvestobo v ljubavi, in od tega časa je sklenila Petrona živeti edino za njega. Drug mladenič se ne sme norčevati z njo; takoj po plesu se slednjemu izmuzne in nobenemu se ne nasmeje, da bi Jurij ne imel povoda k jezji.

Pa pomislite, dragi bralci, sedaj, ko je Jurij srečno prebil vojaški nabor in se mogel ženiti, svatovat je na vedno prigovarjanje roditeljev Babušij Vojčičevi in zapustil Petrono!

Uboga deklica! Ne da bi mu zdajci ne bila več po godu, nego pravi povod se dá prerazumiti na prstih.

Babušij Vojčičevi je umrl spomladí edini brat in ona je postala dedič nove, lepe hiše, ki meji na Pjenčikovo posestvo. Petrona je sirota, in teta, ki jo je vzela za svojo, jej obljubuje samo pripravno obleko, perilo in omaro, saj tudi ne more več dati. Sama ima otroke; enega sina pri vojakah, drugi se pa uči v mestu za krojača. Svoje dece pa seveda ne more prezirati.

«Petrona, kaj delaš, da pušiš gosi v vrtu?», začuj se iz izbinega okna jezni glas tetin.

Sama leti na vrt gosi izganjat in deklečo oštevati. «Za si znova prišla ob glavo, ti neumnica!», srdi se nad njo, z rokama in kričom izganja je gosi.

«Pa čakaj! Jaz ti izženem te muhe iz glave, da se ne boš trapija za take fantiče! Jaz te naučim misliti na Boga in na delo, ti lenoba ti!»

Prepadena in zmočena sklena deklica pred teto v nemo prošnji roke. Trese se strahú in bleđa je tako, da se teta hipoma omeči in popolnoma drugače nadaljuje:

«Kak križ imam s teboj! Vedno mišiš le na tega leguna lokavega in delo ide vse narobe! Nisem-li ti vedno pravila, da se le norčuješ s teboj in da se ogleda za denarji, ako pride resnica. Drugim fantom si dajala piske; zdaj si še le lahko vesela, da gleda kdo za teboj.»

Petrona ni ne zine. Sklonivši glavo, poslušá tetino očitavanje tako pokorno, kakor bi si bila to zaslužila.

To teto popolnoma umiri. Da bi napravila konec tega, ukaže dekleto nanositi od potoka mehke vode na platino.

Petrona se dvigne, umije, dene na glavo snažno ruto in, pobravši ponve, hiti po vodo, da bi se teti uslužila.

Sredi vasi je bil potok. Nad njim se dviga vedno ovenčano in s trakovi okrašeno znamenje sv. Antona, katero je dal tukaj postaviti rojak jablunkovski, župnik iz Borušovega. Okoli znamenja je zrastle nekaj lepih lip in bilo je tu, zlasti za večera, prijetno posedeti na zemlji, z redko travo poraščeni.

Pa se je često pripetilo, da je bilo sveto znamenje priča prepira mej ljubljenci in resnejega krega. Da, nedavno

časa in znanja! Nimamo upanja, da bi se ta misel uresničila. Rodoljubnemu g. F. B. na ljubo smo vendar objavili sproženo misel.

Podpirajmo domače umetnike, trgovce in obrtnike. — Nekdo nam piše: „Gospod urednik! V zadnji številki ste prinesli vsposobljivo vest v podporo naših obrtnikov in trgovcev. Za to smo vam hvaležni. Kako uvažuje naše ljudstvo tako priporočbo, je pač žalostno. Opazoval sem v nedeljo Slovence, ki so prišli v Gorico in sem opazil, da so kupovali različne potrebne reči skoraj največ pri nasprotnikih. Naši možje iz okolice so kupovali klobuke tudi pri nasprotnikih, le mali del je buke tudi pri nasprotnikih. Vsi gorški klobučarji so pa znali tako dobro slovenski, da sem mislil, to so trdi Slovenci. Na vse strani se je slišalo le slovensko govorjenje, ker jim je dišal denar iz slovenskih rok. Da bi bili kupili v nedeljo vsi oni Slovenci klobuke le pri domačem trgovcu, koliko bi to koristilo našemu podjetju? Opazil sem, da naše ljudstvo se ni zadostno zvedelo; ono je sicer postrleženo v slovenski jezik, ali to ne zadostuje. Slovenska govorica in beseda nasprotnih trgovcev jih zapelje, stopijo v prodajalnice in kupijo gotovo, ker ne znajo, ali jih streže slovenski ali laški trgovec. Da se temu pride v okoliščini, predlagam, naj bi prinesla „Soča“ izkaz vseh naših trgovcev in obrtnikov, dodavši, s čem kdo trguje ali obrtni. Ta izkaz naj se posebej razpode v mnogih iztisih na deželo in razdeli med ljudstvo. V razkaz naj se vrstijo le taki obrtniki in trgovci, kateri se potegujejo za našo narodnost v Gorici; v pomankanju takih pa, naj se pripravijo sodiežni drugi narodnosti, ki nas spostojuje. Ko bi imeli te ustanovljeno trgovsko in obrtno društvo, bi bila njegova naloga tako postopati, dokler pa istega ni, je dolžnost narodnega casnikarstva, da ponči ljudstvo in opozori na naše obrtnike in trgovce.“ Tako dopisnik. — Mi smo si doslej prizadevali, priporočati le naše obrtnike; celo smo naglasili, da smo pripravili biti na roko vsim onim Slovincem z dežele, kateri se obrnejo do nas in jim priporočiti tega ali onega trgovca in obrtnika. Naša naloga je težka in radi tega naj se pokazuje na površju naši obrtniki in trgovci ne samo kot taki, nego tudi kot rodoljubi, da jih svet spozna. Ne zadostuje tukaj, biti rojen Slovencem, moč mora biti tudi dober narodnjak. Da bi pa mi naznanjali v tisočih iztisih po deželi naše trgovce in obrtnike, tega naj nikdo ne zahteva od nas; saj to ni naša naloga. Za to bi morali oni sami poskrbeti. Sicer imamo v „Primorcu“ za nje posebno mesto, kjer morejo za malenkosten denar celo leto naznanjati svojo obrt. Koliko se jih poslužuje te prilike? V tem pogledu naši ljudje skoro ničesa ne stori!

Pri pis. Neki drugi obrtnik nas prosti, da bi pončili ljudstvo, naj bi ne gledalo na to, ako je izdelal pri našem trgovcu ali obrtniku nekaj dražji kot pri nasprotnikih. To opravičuje s tem, da čeneje ne morejo dajati posteno in vestno izdelano blago. Nasprotnikom je to mogoče, ker so podpirani od obeh strank, dočim k Slovincem ne pride Lah niti ako bi mu dali povrhu blaga še nekaj denarja. Poznajoši resen položaj našega obrtnika radi velikega tekmovanja od nasprotne strani pripravljamo to misel in uračimo s tem pristavkom, naj naši trgovci in obrtniki tudi „udno in vestno ravnavo z nezavednimi našimi kupovalci. Nikar pa preveč se zanašati edino na rodoljubje. Dobra postrežba je prvi pogoj trajnim zvezam med obrtniki in kupujočim občinstvom! V tem pogledu se lahko učimo ču nasprotnikov!

„Goriška ljudska posojilnica“ je imela v I. četrtletju že 95.900 gld. prometa. Ako pojde vsaj približno tako naprej, bo letos zopet za 100.000 gld. več prometa nego l. 1895., ker ga bo na 340.000 gld.

Hranilne uloge zelo rastejo, da mora vlagati denar pri drugih denarnih zavodih. To kaže, da zavod ima povsod velik kredit. Tako dobro ime si je posojilnica pridobila z 12-letnima previdnim delanjem.

Prihodnja dva praznika ne bo uradnih ur; več v oglašju na 4. strani.

Laška oljka. — Naši nasprotniki nas imajo za neukane prve vrste in za barbarje. Da temu ni tako, so se tudi sami prepričali. Naj le stopi kdorkoli v okolico na sprehod — in se je dogodilo, da so se tu fantje stekli in strgali nekemu dečku perjanico s klobuka za kazen, da je bil v petek pri ljubi.

Zato je novi župnik Borušovski v pridigi ostro pokaral jablunkovsko mladež, da je oskrnila znamenje, posvetni spomenik rajnega rojaka.

Mladež je stala, kakor bi jo polil z mrzlo vodo, in dekleta so trdno sklenila, da ne pojdejo več tja na vasovanje, ako fantje še kedaj dopustijo pred znamenjem kreg ali boj.

Od te dobe so se varovali fantje in gladko smeječe lice sv. Antona je gledalo na nje ravno tako z ljubeznivima očima kakor prej.

Petrona že nekaj dnij ni šla na vasovanje. Kaj bi tam tudi delala mej to veselo norčujočo mladino, ko bi jej pokalo srce pri misli, da govori Jurij v tem času čez vrtni plot z drugo?

Petrona postane na vasi pri potoku. Pokriža se pred bližnjim znamenjem sv. Antona in se zagleda naličji vodo v stran, od katere je hitela njena iskrena prijateljica, Kača Slizova, tudi s ponvami po vode.

„Kaj delaš?“, pravi Kača zasopljena, ko prihiti k potoku.

„Saj veš, vedno je kaj dela“, odgovori Petrona s prisiljenim nasmehljem na prisrčno pozdravljajoče smehljanje svoje znanke. „Umivala sem danes leseno posodje, dopoldne pa snažila izbo.“

„Mi že tudi imamo vse pripravljeno za posvečenje“, pravi Kača, nalivaje vodo. „Le rumenega peska bi še rada nanosila v lopo.“

In zaviše si rokavce in reče, pogledaje malo v zadregi strani:

„No kako; ali se kaj pripravljáš k godbi o posvečenji? Meni prinese nočjo šivilja novo kordulko.“

„Jaz še ne vem“, odgovori Petrona z vzdihljajem. „Teta če, da bi šla, ali novega ne bom imela nič.“ — Lahko si misliš, da se mi niti ne ljubi.“

„Tako, da ne bi šla!“, reče Kača ugreta, zapavši

prepriča se, da naše ljudstvo ima že prirojeno uljudnost, vsaj v kolikor se dostaja pozdravljanja. Tega pa ni pri Lahih. Poznamo namreč družbo Lahonov, ki obiskuje redno neko slovensko gostilno. Ti olikanci, ako pridejo ali odidejo, nimajo navade ne pozdraviti ne odzdraviti. V olikanem svetu pa je navada, da prisilec pozdravi navzoče. Tega pa ni pri teh gospodih. To prinašamo le kot vzgled ali „dokaz, kako se vedejo olikanci, ki so trgali hlače veliko let po šolskih klopek.“

Na sprehodu iz mesta sta srečala duhovnika pred nekaj dnevi tri osebe. V sredi negotovih nog, pijan častnik, ob straneh dva nevojaka, opori opore potrebnemu. Ko odide duhovnika, dal je pijani častnik duška svoji ljubezni do duhovnikov z omikanim: „pfaf“. Zal, da ga ništa poznala, sicer bi ga bila zvala k sodnji. Kakoršna omika, tako govorjenje.

Radodarni doneski. — Za „Slogin“ zavode so došli društvenemu donaritarju ti-le darovi: Simon Rožane in prof. V. Bežek v Gorici in župan Leopold Bolko v Črnicah po 2 gld., prof. Jos. Ivančič 10 gld.; notar Kavčič Jos., trg. Koren Anton in žid. uradnik Fr. Blažon pa po 1 gld. — Druge darove prihodnjič! Presrečna hvala pozdrivalnim rodoljubom. Potreba so velike! Boj bo trpel še dolgo, vstrajajmo!

Kakó so hitri! — Kdaj? Kedar treba pritisniti na kakega Slovincem. V tem pogledu so Lah vsi enaki! Evo dokaz!

L. 1892. se je podpisoval prošnja za slovensko solo pred notarjem Kavčičem. To je trpelo kaka dva meseca. Umeje se, da je notar se le pri zaključku napisal svoje potrdilo. — Med podpisom in potrdilom je jeden očetov umrl. To so pri magistratu seveda doznali, ko se je pozneje vršilo zaslišanje staršev, in takoj hiteli naznaniti notarski zbornici. Ta je reč preiskovala in notarja počastila z — globo.

Laški časopisi so hiteli razbohnati to globo, čes, glejte, kakó se je podpisovalo. Toda ti ljudje se ne zavedajo v svoji strasti, da razglasijo le — svojo sramoto. V stvarnem pogledu ni nikake premenbe. Ako bi ne bil podpisal očca, bi podpisala mati, kar je enako veljavno! Saj je podpisalo pred notarjem veliko drugih mater, ker so možje bodisi umrli ali pa so bili odsotni iz Gorice. — Evo zopet dokaz, česa nam je pričakovati od Lahov!

Trgovsko in obrtno podporno društvo. — Ustanovitelj namerava sklicati ustanovni občni zbor na prvo nedeljo po Veliki noči. Ako bi se nameraval udeležiti tega važnega zborovanja kdo, ki bi na nedeljo ne mogel priti, naj nam to naznani; morebiti bi sklicali zbor na ponedeljek ali četrtek pozneje. — Delajmo!

Kadl razzaljenja Nj. Velikanstva je bil obsojen v sredo neki Anton Peterin, star 46 let. Zvečer 9. decembra je bilo v Čejevi krčmi v Zidovski ulici več Slovincem; naravno, da se je vršil pogovor o prečem vprašanju zastran slov. ljudske sole. To je Peterina razjezilo, da je poskočil, dal svoji jezi odloška na razne načine in se naposled obrnil proti sliki Njegovega Velikanstva in — izustil razna razzaljenja. Obsojen je bil „in via di straordinaria mitigazione“ (kakor pravi „Corriere“) na 3 meseca trde ječe.

Po kaj so šli na Dunaj. — 8 dnij so kolovratili po Dunaju gospodje Venuti, Krizaner (Kürner) in Verzegnassi. Kaj so delali tamkaj? Kar se tiče slov. sole in novega mestnega dolga, o tem govorimo na drugem mestu.

Iz Venutijevega poročila na mestni zastop posnemamo, da so tamkaj poizvedovali tudi umenja meronajnih krogov z ozirom na nove železnice v naši deželi. O predloški in vipavski železnici so izvedeli tisto, kar smo že davno povedali v „Soči“, namreč da bo gre zdaj le med predleško in bolhinjsko črto, a vipavska železnica da — se bo gradila v bližnji prihodnosti.

Glavna bolečina naših Lahov je furlanski tranjav. O tem so izvedeli, da vlada hoče prevzeti strošek 400.000 gld. za zgradbo treh mostov pri Barki, čez Idrijo in čez Ter. — Ako dá vlada oni denar, pravi! Toda nikar naj ne bo smatrala tega kot dar — goriški dežel! Tramvaj smatrajo sami Lah za nepotrebne luksuz, ker ne bodo imeli česa voziti; blamaža je že naprej zagotovljena.

Naso deputacijo je vodil po Dunaju knez Hohenzolne. No, saj on bi bil gospodom vse te reči lahko pisal v Gorico, čemu tolik strošek za pot na Dunaj — na „spas“!!

Strasno! — Tržiču na Goriskem preti strašna nevarnost! Valovje vseslovenskega morja peni se in buta ob to trdnjavo italijanstva in te dni preskočil je jedren val celó to zidovje in butnil naravnost v trdnjavo „Monfalcone“ in menda baš ob glavo poročevalcu vlega „Il Piccolo della Sera“. Dvakrat strasno! Čujte, ljudje božji, kaj se je zgodilo: Na posto v Tržiču dospela je z Nabrežine denarna pošiljatev, naslovljena: Ivan Pogačnik v Tržiču na Goriskem. In to je zasledil „Piccolo“ vohun. Prestrasil se je tega slovenskega vala takó, da je čital nasledje: Ivan Pogotstnigg (!!) ter brzo sporočil svojemu krivonosemu „sefu“, kakšna strašna nevarnost preti italijanstvu tržičskemu. Roti poste vesoljnega sveta, da naj za božjo voljo nikar ne vsprejemajo pošiljatev; naslovljenih v „Tržič“ ne pa v „Monfalcone“ ter se britko joče, da se je neki član občinskega zastopa tržičkega že v tem smislu priložil na postno ravnanje, toda isto na to pritožbo niti odgovorilo ni! Tridrat strasno!

Majhni so postali, strasno majhni in — smešni! Ali res nimajo nobenega zmisla več, ti pionirji italijanstva na Primorskem, za svoje dostojanstve in svoj ugled? Ali res ne slutijo, kako grozno kompromitujejo svojo lastno stvar, ako vzbujajo domnevanje, da je italijanstvo v nevarnosti že pred jednim samim slovenskim naslovom? Ako italijanstvo na Primorskem stoji na takih nogah, potem pa naj le — likviduje hitro! „Edn“.

„Knjižnica za mladino.“ — Izšel je 15. snopič z naslovom: „Zeleni listi“. Kratke pripovedi za otroke, stare 6 do 10 Po Francu Wiedemannu poslovenil Anton Brezovnik, učitelj (v Vojniku). — Obsega 24 zelo ljubkih povesti, ki so zanimive, kratkečasne in ob enem poučljive za mladino, kateri so namenjene. Ta snopič je eden najlepših kar jih izšlo doslej. — Narodna znaša za 12 trgovskih snopičev le 9 gld. 40 kr. — Za letošnje leto se ni se ogledalo niti 400 naročnikov!

„Slovenska knjižnica.“ — Izšel je dvojni snopič 48. in 49., ki prinaša prvi del Krilanovih (Pagliaruzzijevih) poezij. Doselej so stale 1 gld., v tej izdaji pa s postjo vred le 30 kr. Na jesen izide tretji snopič, ki prinese sliko in životopis pesnikov ter njegove spise v nevezani besedi. — Ves Krilan v treh lepih vezvih bo stal torej le 90 kr. s postnino vred!

V rokopisu imamo tudi zbrane pesni Zamejskega. Te pridejo v jeseni na vrsto. — Takó bo počasi v naši „Slovenski knjižnici“ lepa zbirka domačih pesnikov. Vendar ima podjetje zelo slabo podporo od strani slovenskega občinstva.

V Ločnici je neki oče krestil svojega sina na ime najnovejšega laškega svetnika — Galliano. Ta oče je neki Anton Stahon. Morebiti pride tudi on v pratiko irredentovskih sanjatelj! — Ali ne, zanimivi pojavi! Ali kaj, saj imamo trozvezo; zdaj je vse dovoljeno, da bi le preveč ne razsajala žid Barzili in Cavalotti.

Otrok je zgorel v Šempasu. Bil je na ognjišču, obleka mu je zagorela in podlegel je opeklinam. Starši, pazite na otroke! „P.L.“

Večno bolj se svet zanima za Katherinejevo sladno kavo, zato je tovarna pridela podobo izvirnih zavojev, ki jo danes podamo v prilogi ter na njo sl. občinstvo se posebej opozarjamo.

Ostala Slovenija.

Trst. — Ekselencia Rinaldini je slavil v nedeljo svojo srebrno poroko in ob enem 25. letnico službovanja v Trstu. Svojemu dragemu prijatelju voščimo, da bi slavil tudi zlato poroko — daleč od nas! — Tržaško podporno in bralno društvo je imelo svojo letni občni zbor. Iz poročila posnemamo, da je imelo društvo 493 članov, za 108 več nego l. 1894. Dohodkov je bilo gld. 731-02, stroškov pa gld. 4936-35, torej čistega prebitka gld. 424-67. Društveno

premoženje znaša gld. 3603-96. — Uprisanje imenovanja tržaškega škofa zanima splošno. Bilo je na površju že veliko kandidatov. V prvi vrsti je bil Flapp, potem monsignori Gabrijelci, Jordan, Mahnič, dr. Gregorec (?) itd., sež zopet imenujejo krškega škofa Šterka, r. Flapp baje ne mara v Trst, ker je preveč varčen. — Govori se tudi, da bi nas utegnili iznenaditi v tem pogledu neko iznenadenje, ako se posreči, ujeti moža v nastavljenem zarjaku. Vederemo!

Istra. — Državni poslanec dr. Laginja je predložil v državnem zboru sledeče umestne resolucije. Prva se dostaja plačevanja raznih pristojbin, katere treba plačevati sodnim slugam kot dostavnino. Glasi se tako-le: „C. kr. vlada se pozivlja, da izda odredbo, po kateri bi morale odpasti pristojbine, ki se plačujejo za dostavljanje sodnih odlokov, a zguba, ki bi jo imeli vsled tega sodni sluga, naj se pokrije razmernim povvišanjem njih plač brez novega obremenjenja kmečkega prebivalstva, ki je trpelo dosedaj po onih pristojbinah“. — Druga se dostaja dražega plačevanja oglasov v uradnem časopisu „Osservatore Triestino“ in se glasi: „C. kr. vlada se pozivlja, da poskrbi za tako uredbo, po koji se pristojbine za uvrščenje sodnih objav v službenem listu Primorja „Osservatore Triestino“ postavijo na najnižjo ceno in da bode izključeni vsaki čisti dobiček“. Dostavlja se tudi, da bi ta časopis moral imeti tudi naslov v hrvaškem, odnosno slovenskem jeziku, kot ima dalmatinski uradni list. Hvaležni morajo biti gospodu poslancu vsi oni, katerim je znana draginja uradnih oglasov, ki, mimogrede bode povedano, ako so tiskani v kakem slovenskem jeziku, mrgole tiskovnih pogreskov. — V zadnjem zasedanju deželnega zbora isterskega so sklenili poslanci laške večine, naj se razdeli sedanja pazinska občina na 4, to je v davčno občino Pazin ter v tri druge. Kateri uzroki so privedli gospodu k temu koraku, so nam znani, a gotovo jih zvedo tudi na najvišjem mestu, katero ima odločiti o uresničenju tega zaključka. V času, ko so bile občine v Istri še podeljene, so jih Lah zjedinjili z nado, da bodo vedno jeli iz jasel; no ker so se zavarovali v računih, odločili so sedaj zrušiti ono podelbo, katero so sami sezidali. — V por. „Sloveniji“ je izpraznjeno veliko žup. V „Sloveniji“ je umrl župnik Somer, Geh; v njegovem mestu je prišel neki Matičič kot upravitelj, ki ne zna hrvaški; na Matičičevo mesto pa so poslali duhovnika Ivančiča, kateri se je zagovarjal pred rovinjskimi porotniki radi poverjenosti 22 tiseč gld. četkevnega denarja. Za nagrado je bil premeščen iz krške v poroško škofljo. Za Slovence je vse dobro! — Občinska volitev se je vršila v Boljuni dne 30. in 31. pr. m. Naša stranka je zmagala sijano prvič v vseh treh razredih. Ziveli zavedni volilci!

Kranjska. — Dne 1. pr. m. je minulo 100 let rojstva zaslužnega slovenskega skladatelja Riharja. Tekom polnja priredi se slavnost v čast njegovemu spominu. — „Glasbena Matica“ priredi po veliki noči tretji koncert v Ljubljani. Pomavlja se bode vse sponed prvega dunajskega koncerta. Oni rodoljubi, kateri niso mogli na Dunaj, bodo imeli lepo priliko, slišati koncert v beli Ljubljani. Dan koncerta bo v soboto dne 11. t. m.

Štajerska. — Celjsko pevsko društvo“ priredi 31. maja t. l. veliko prvo slavnost s sodelovanjem telovadcev in izvedbo „Celjskega Sokola“ in „Šmarnske godbe“. Za slavnost se delajo velike priprave. — „Slovensko planinsko društvo“ deluje v Savinjskih planinah s hvalevredno požrtvovalnostjo, kar grozno peče vejkonomske prvake v Celji, ki so več let po teh planinah sušmarili ter jih kot nemške planine po svetu raztrobili. — V lavantinski škofiji prebiva v 24 dekanijah okoli 499 tisoč ljudi, po 219 župnijah ali farah; kapekanji bilo je nameštenih 133, a 60 praznih vsled pomankanja duhovnikov. Po škofiji nahaja se 661 cerkev in kapel. Povsod tožijo, da je pomankanje duhovnikov. Kje tiči uzrok?

Koroška. — Koroška hranilnica v Celovcu je razdelila v dobrodelne namene gld. 97.970. — Deželni solski svet je uravnil po sklepu deželnega zbora plače učiteljem tako, da dobi 83 učiteljev po 700, 111 po 600, 222 po 540 in 139 po 480 gld. letne plače. — Vina se je pridelalo na Koroškem v l. 1894. samo 56 hektolitrov. — Deželni odbor je razpisal mesto pregledevalca občinskih blaginjc. Plače dobi 500 gld. Mora biti več vsaj v govoru slovensčine. — V občini Črni je izvoljeno letos šest Slovincem in šest Nemcev. Poslednji imajo se dva virina glasova, katere bosta odločevala nemško večino.

Mohorjeva družba je našim nasprotnikom že od nekdanj trn v peti. Kaj čuda torej, da se zaganjajo, kedr le morejo, v naše društvo. Posebno rade jo obirajo starikave „Freie Stimmen“, ki so se spomnile zopet v 30. številki. Tam so nasteli kar 20.000 udov več, kakor jih je v resnici, — ali pa gledajo že v bodočnost? Pravijo, da družba zatira Nemce — brkone s tem, da je dala pri zgradbi družbine hiše in še daje celovskim nemskim obrtnikom na tisoče mestnega zaslužka! — Čohajo se nad „nemskimi“ imeni odbornikov. Liberalnim res ni mogoče vstreci. Ako pišemo imena po slovensko, preganja nas na vse soper liberalni celovski okrajni glavar, ako jih kdo piše po nemški, pa se mrda Dobernik s svojimi. Kako obema vstreci? — Pišejo tudi, da je med udi celih 10.000 Nemcev, celo „nemski“ grofi in župani, „da se Bog usmili!“ Kje je Mihelj v imenuk staknil onih Nemcev, nam žal ne pové; menda se mu že posteno méde. „Mir“.

Razgled po svetu.

Avstrija. — Za 8. dan t. m. določena volitev dunajskega župana je odložena na nedoločen čas, ker je odpotovlo v Dunaju več protisemitskih zastopnikov, da jim niso

mogli vročiti vabila. — Predsednik poslanske zbornice baron Chlumetzky je v Malem Losinjnu na kvarnerskih otokih. — Poslanska zbornica se zopet odpre 14. t. m. — Bivšega dolgoletnega predsednika poslanske zbornice na Dunaju dra. F. Smolko je zadel mrvod. Mož steje že nad 80 let. — Minister Gauč je izdal naredbo, po kateri se pripuščajo ženske k zrelostnim izpitom na nekaterih gimnazijih. Za južne pokrajine je določen Trst za polaganje izpitov v nemškem, Koper v italijanskem in Split v hrvaškem jeziku. Ako je kaj ukrenil za Slovence, nam se ni znano. Doselej so se pripuznile k izpitom le Nemke. — Na Dunaju je umrl ginekolog prof. Späth, ki je zapustil 250.000 gld. društvu za podporo bolnih vseučilišnikov in je ustanovil zaklad 40.000 gld. za razne ustanove, do katerih bodo imeli pravico vseučilišniki vseh narodnostij in veroizpovedanj.

Državni zbor. — V seji 26. pr. m. je poslanska zbornica potrdila razne volitve, med temi tudi izvolitev slovenskega poslance Kobarja. O razpravi izvolitve nemško-liberalnega poslance Demela za mesto opavsko došlo je do burnih prizorov med liberalci in antisemiti. Poslednji so predlagali, naj zbornica unči Demelovo volitev, ker so se o leto uporabljala nepostena sredstva. Nemski liberalec Wrabetz je zagovarjal svojega somišljenika; posebno je naglašal, da so antisemite dunajski o zadnjih volitvah povzljali zene, naj sleparijo svoje moze na korist volilnega zaklada antisemitske stranke. Vsled tega podtkljanja je antisemitski posl. Schneider imenoval poslance Wrabeta lažnikom. Antisemite so plaskali, dočim se nemški liberalci v svojem srdu obisnpli Schneiderja raznimi malocastnimi prilinki. Slednje so kričali vse uprek, da ni bilo razumeti nikogar. Predsednik je pozval slednje posl. Schneiderja na red in se je izvolitev Demelova potrdila 142 proti 70 glasom. — Dne 28. pr. m. je imela poslanska zbornica svojo zadnjo sejo pred prazniki. Vsprejela je zakon proli goljufijam pri prodajanju, in o uredbi trgovine na drobno. Tudi o glasovanju o tem zakonu prišlo je do burnih prizorov med antisemiti in liberalci in je predsednik pozval na red antisemitskega poslance Giesmanna. Glede uredb trgovine na drobno je obljubil minister za trgovino, da se bodo jemal ozir na posamične dežele. — Prihodnja seja bode dne 14. aprila. — Tudi gospodarska zbornica je imela isti dan svojo sejo in je vsprejela zakon v razširjenju zakona za proskrobvanje udov in sirt častnikov in moštva, zakon o rudniških nadzornikih in razne druge predloge.

Upravna uradniških plač. — V seji poslanske zbornice dne 26. pr. m. je vlada predložila sedem zakonskih načrtov glodó uredbe plač drž. uradnikov in slug, profesorjev na srednjih in obrtnih solah, na učiteljskih in visokih solah ter katoliških in pravoslavni duhovnikov. Predloženo konceptu se poveča letna potreba za kongruo 1.865.550 gld., potrebna za profesorje na visokih solah za 743.000 gld., za jedno se odpravi kolektivna. Za profesorje na srednjih solah se določa kot plača v stolnih mestih 1400 gld., v drugih mestih 1200 gld., in se zadnje tri kvinkvinalne doklade povisajo na 300 gld. Ravnateljska doklada znaša 500, oziroma 400 gld. Po desetih službenih letih se vrstijo vsi profesorji v VIII. činovni razred. Učitelji veronauka, kateri ne poučujejo v vseh razredih, dobe plače 800 gld., dve dokladi po 100 gld. in tri po 200 gld. Suplentje dobe remuneracije po številu ur in sicer izkušani filologi po 60 gld. na leto za vsako uro na teden, drugi po 50 gld., neizkušani suplentje pa po 48, 40 in 32 gld. Troški za srednje-solske profesorje bodo znašali 985.367 gld., več kakor doslej. Učitelji na obrtnih solah se vrstijo v X., IX., VIII., VII. in VI. činovni razred. Plača znaša 1100 do 2800 gld. Na leto se bo 212.000 gld. več potrebovalo kakor doslej. Učiteljem na učiteljskih se določijo v stolnih mestih plača 1400 gld., v drugih mestih 1200 gld., vrh tega dobe dve peltenici po 200 in po 300 gld. Po desetih službenih letih se vrstijo v VIII. činovni razred. Ravnateljske doklade so tiste, kakor za ravnatelje srednjih sol. Plača vadičnih učiteljev znaša v stolnih mestih 1100 gld., v drugih 1000 gld., vrh tega dobe dve peltenici po 100 in tri po 150 gld. Plača vadičnih podučiteljev znaša 700 gld. Letna potreba za vadične se zviša za 229.000 gld. Uredba plač drž. uradnikov je omejena na uradnike od V. do XI. činovnega razreda. Plače znašajo: v V. razredu: 6500, 6000, 5000 gld.; v VI. razredu: 4000, 3600, 3200 gld.; v VII. razredu: 3000, 2700, 2400 gld.; v VIII. razredu: 2200, 2000, 1800 gld.; v IX. razredu: 1600, 1500, 1400 gld.; v X. razredu: 1300, 1200, 1100 gld.; v XI. razredu: 1000, 900, 800 gld. Zvišanje znaša torej 200 do 600 gld. Višjo plačo dobi uradnik v XI. razredu po dveh, v X. po treh, v IX. po štirih letih. Letna potreba bode znašala 10.016.450 gld., od katere svote gride na štiri najnižje razrede 8.771.450 gld. Naerl o uredbi plač drž. slug se ne nanaša na slugo postnih in brojavnihi uradov, katerih plače so bile urejene l. 1889. Sluge, ki so dobivali doslej 160, dobe 350 gld.; tisti, ki so dobivali 260 do 300, dobe 400 gld.; tisti, ki so dobivali 300 do 350, dobe 450 gld.; tisti, ki so dobivali 350 do 400, dobe 500 gld.; drugi 550 gld. Policijski nadzorniki dobe 600 do 700 gld.; redarji 420 do 500; vsi troški za uredbo plač drž. slug znašati bodo 1.686.000 gld. več nego doslej. Z regulacijo narasejo vsi troški za uradnike, profesorje in sluge za letnih 13.270.617 gld. Vlada je kategorično izjavila, da predloži te predloge v sankcijo šele potem, ko je zbornica dovolila povisjanje davka na spirit in na pivo ter borznega davka.

Ogerska. — Dne 2. maja se otvoril milenijski svindel v Budimpešti, ali kakor oni hočejo: „razstava madjarske zmožnosti“. Čohar ne morejo spraviti na dan na domu, to pobirajo po sosednjih deželah, — vse pa bo razstavljeno pod tvrdo „mogočnega arpadstava“. Ubogi ogerski Slovaki, Srbi, bunjevski

Petronine zbegane oči. Saj pride tudi on z Babušo in ti porajáš njemu v kljubu mnogo. Jaz naj bi bila ti, ni trenutja ne bi tugovala. Mesto enega deset in drugačinih nego je Jurij Pjenek!

„To mi trobi slednji, a jaz ga le ne morem pozabiti, pove tiho Petrona in poprime prijateljevo roko, dobro vedé, da jo ona najbolje umeje in čuti njeno bolest.“

Kača ne ve sodaj, kaj bi jej mogla povedati na uteli. Lahko potegne svojo roko iz Petronine in pomočivši prste v vodo, pravi, samo da bi kaj rekla:

„Kako je že topla ta voda, lahko bi se bilo tu kopati.“ V tem se spomni na nekaj in pomožnika živo z očima.

„Ali veš, Petrona“, govori, kakor bi se posmehovala, „da si je dala Babuša napraviti rumeno atlasovo krilo za posvečenje? Jaz sem ga videla učeraj pri šivilji; okolo so prišli črni robi in potonkino evetje. Modrih trakov za opazanje je na njem za tri vatlje. Lepo krilo; ali jaz sem si mislila: no to se bo podajalo tvojemu kislemu obličju! Verjemi mi, Petrona, meni ta ženska celo nič ne ugaja.“

Taka je, kakor bi imela jetiko; popolnoma je porumenelala. „Meni se zdi dosti lepa“, seže jej Petrona v besedo z očitno nevoljo v glas, kajti imela je jako dobro srce in čutila, da Kača p. zveč obrekuje Babušo.

„I no, komur ugaja; za Jurja je dosti lepa. Jaz pa morem pred vsakim pogumno trditi, da si ti tisočkrat čedneja.“

Petronino točno obličje preleti žarek samoljubnosti, ali takoj izgine znova.

„Bodete tudi prali?“, obrne govor.

„Tudi; še danes namočimo perilo. Pa k tej godbi pojdeš?“

„Morda“, reče Petrona in vzame ponve v roko. „Toda ne vem še. Pričl nočoj k nam; dam ti sajenicu tistoga lepega muškata.“

„Pridem!“ obljubi Kača. Z Bogom! Bekiči se razide. (Dalje pride).

Hrvatje in Rumuni, koliko bodo morali pripomoči k madjarski slavi, katero pripravljajo že več let! Pa ne samo ogerski Slovani, nego tudi Hrvatje onkraj Drave so navezani moralno sodelovati pri tem podjetju. Kako korist pa bodo imeli od tega, ne vedo niti oni, koji so k temu pripomogli. Pametne glave ne dovoljujejo razstavljanju na javnih prostorih raznih dragocenosti, vendar se je posrečilo madjarski vladi, da je pripravila zagrebskega nadškofa v to, da dovoli razstavljanje dragocenosti iz prvostolne cerkve. Uprav v Budimpešti se je že zgodilo, da so zamenjali pri neki priliki razstavljen prave dragocenosti s ponarejenimi predmeti. Ali se ne bi moglo to tudi sedaj zgoditi na škodo Hrvatov?

Italija. — Razglasilo se je, da je vlada odredila tri tajne preiskave zaradi poverljivosti. Po teh vesteh so izginile v zepih nekaterih dostojanstvenikov izdatne svote denarja, katerega so darovali dobrotnost ljudje za bédnike v Kalabriji, koji so lrpeli ogromno škodo valed potresa. Nadalje govori, da se je ta ali oni dostojanstvenik okoriscal iz takozvanega tajnega zaklada, in slednjie, da tudi upravljanje z denarjem za Eritrejo ni bilo povsem v redu. Imena dotičnih seabétnih „dostojanstvenikov“ niso se došla v javnost, kakor niti podrobnosti o poverljivosti ne. Doselej spravili so listi v Italiji le toliko na dan, da je izginilo 361.478 lir, katere je darovalo občinstvo za bédnike v Kalabriji in pa 80.000 lir, katere je daroval italijanski kralj v isti namen. — Ministrijski predsednik Rudini je stori izjavo v italijanskem senatu, da so izginili spisi o kapitulaciji utrdbe Makalé. Ista je uzoročila velikansko razburjenje in je ogorčila dvorne kroge ter uzabila kralja Umberta, ki je zahteval od Rudinija, naj prekliče to svojo izjavo, sicer da ne bi preostajalo drugega, nego da odstopi vse ministerstvo. Tako je prišlo, da je ministrijski predsednik v naslednji seji senata res preklical ono svojo izjavo v toliko, da je rekel, da se je bil privkrat nejasno izrazil, kajti dotični spisi da niso bili ukradeni, ampak da jih je zgubil polkovnik Galliano v bitki pri Aba Garini (?). Nadalje je povedal, da general Baldissera že nabira gradivo za novo poročilo in sicer po ustnih sporočilih in spominih onih častnikov, ki so bili v utrdbi Makalé. Čudno res. Tej drugi izjavi Rudinijevo ne verujejo, kajti sum se širi sedaj še bolj nego poprej in se utrja vera v govorico, da je kralj sam dal one 4 milijone, s kojimi so odkupili posadko obkoljene utrdbe Makalé. — Iz Rima javljajo, da vojaške oblasti ne namerajajo zahtevati od poslanske zbornice dovoljenja, da smejo sodnijsko postopati proti Baratteriju, kajti vsa razprava bude popolnoma vojaške naravi, kakor je tudi povod istej iskani v Baratteriju kakor vojaku. Baratterij je baje že poslal vojnotu ministertvu svoja pismena opravicevanja. Sodilo se mu ho v Masavi.

Ostale države. — O dogodkih v Italiji poročamo sprejeli. V drugih državah razun Francije — je vse pri starem. V Franciji je nastala majhna sprememba v ministertvu. Radi zunanje politike je moral odstopti vnanji minister Berthelot, njegovo mesto je prevzel pa ministrijski predsednik Bourgeois, na njegovo je bil poklican zopet drugi. — Nemski cesar je bil v Napolju, kjer se je zabaval na svoj naèin. Njegova soproga je poslala v Afriki ranjenim in v bolnišnici se zdraveèim vojakom — cvetic! — Priso je na površje zopet egiptovsko uprašanje. Anglija hoèe zasesti Dongolo in v to svrhu so ji dovolile potreben kredit v tem uprašanju interesov države, razun Rusije in Francije. Radi tega so odnosaji mej Anglijo in Rusijo še bolj ohladneli. — Rusija in Turcija stopita baje v zvezo. — Francija pa je baje namenila zasesti Tripolis, da se tako odkoduje radi egiptovskega uprašanja, kjer je prikrajšana na korist Anglije. — Angleška zbornica je odložena do po Veliki noèi. — Knez Ferdinand je bil slavnostno sprejet v Carigradu, kjer se je prav dobro počutil; 12. t. m. ga pričakujejo v Petrogradu. — Na Grškem pripravljajo olimpijske slavnosti, ki se otvorijo 6. t. m. K istim prihaja množina bogatinov, katerim je ta „spas“ vseè. — Iz Kube poročajo, da so ustasi zasedli okraj Pinar del Rio. — V Španiji se vedno tu pa tam demonstirujejo proti amerikanskim zjed. državam.

Razgled po slovanskem svetu.

Hrvatska. — Dne 10. junija t. i. proslavi pevsko društvo „Kolo“ v Zagrebu stoletnico rojstva Antona Mihanovièa, kateri je sestavil znano pesem „Liepa naša domovina“. — Unari je duhovnik Maks Lonèareviè, župnik v Oriovu, bivši poslanec. — V Zagrebu je bil dunajski antisemitski poslanec dr. Sturzeis, da poizvé o položaju, baje v svrhu, ustanoviti tudi tam antisemitsko stranko. — Ban Hedervary se je povrnil iz Italije ozdravljen. — Vrhovno sodišèe (stol sedmorice) je znižalo kazeno za 2 meseca zapora ovanu profesorju Quiquerez, ki je bil napadel oddelnega predstojnika Kršnjavija. — V Oseku je umri trgovec pohištva Wolkober, kateri je zapustil 60.000 gld. oseškemu kapucinskemu samostanu.

Dalmacija. — Dubrovniška „Crvena Hrvatska“ je sporocila iz popolnoma zanesljivega vira, da so nekateri dubrovniški domobranci prešli po pošti, ne vedé od koga, več izvodov tiskanic, v katerih se vspodbujajo k neposlusnosti in izdajalstvu. Tiskovine so iz Amerike. Vojaške oblasti preiskujejo reè. — C. kr. okrajni sodnik v Ljubuskem, Gijvanoviè, je podedeloval tri milijone kron po svojih sorodnikih iz Amerike.

èeska. — Solsko društvo „Ustfedni Matice školské“ je imelo svoj obèni zbor. Društvo je imelo v minolem društvenem letu 250.161 gld. 23 novè. dohodkov in 249.439 gld. 45 novè. strovkov. To stezares velikanski svoti za tako maloštevilno narod. Te stevilke nam kažejo poztrovalnost, jekleno voljo, nepopgljivo rodoljublje, vso moè naroda èeskega, ki žrtvuje ogromno za svoj obstanek,

ki se ne plaši žrtve v dosego velikega cilja: dovesti narod do zmage potom prosvete. Slovenci, vzgledujte se!

Galicija. — Ta najnesreèna dežela v Avstriji je pravo gnezdo oderuhov, ki so pravi uzročitelji vseh bed in nejevolj mej tamošnjim ljudstvom, katero se kar trumoma izseljuje v Ameriko. V Galiciji cvete oderuštvo. Le letos (tri mesece) so obdsodli že 28 oderuhov; koliko jih je, katerim se ne more do živega? Pri razpravi se je dognalo, da so pobirali od 24 do 48% obresti, eden celó 170%. V nekem mestu je umrl eden takšnih krvopivcev, ki je zapustil svojim 13 otrokom vsakemu nič manj nego 90.000 gld., a ženi 40.000. Koliko je v tem denarju kmeèkih žuljev? Oderuhi so ob enem vladna zaslomba pri volitvah, kajti dolžniki morajo voliti tako, kakor jim velevaljo upniki. Oderuhi so veèinoma židje, a dosti je kršèanov, ki so pogosto še hujsji. Pri takih odnosajih ni èudo, ako se ljudstvo izseljuje.

Bosna Hercegovina. — Dne 23. pr. m. je bila volitev mestnih svetovalcev v Sarajevu. Izvoljenih je bilo 16 mahomedanov, 8 pravoslavskih ter 4 katolíki in 4 židi. — Pevski zbor Nadine Slavjanski je koncertoval tudi v Sarajevu: s sijajnim uspehom. Isto tako v Mostaru in Melkovièu. Ta teden poje v Dubrovniku.

Srbija. — V eni prejšnjih stevilk smo javili èudne razmere na poštenu uradu v Belgradu. O tem poročajo belgrajske „Veèerne Novosti“ to-le: „Ze od 1. januarja je ludo gledati dnevnoma ono številno ljudstvo, katero èaka nakazani denar pred belgrajsko pošto. Uradnik, kateri ima službo, se navadno skrrije, dokler ne dobi denarja iz drugega oddelka na posodo, da vsaj deloma zadovolji občinstvo. Kdaj prestaneje to nepodročnosti, je težko uganiti. Ta èasopis priporocata tudi, naj se denar pošlje v Srbijo in iz Srbije le v dobro zapeèate enu pistnu“. Ako so takšne žalostne razmere v Srbiji, tedaj se ni èuditi, ako ne more dobiti srbski finanèni minister na Dunaju in v Parizu. Kralj Aleksander obièe baje tudi našega cesarja: namreè na povratku iz Aten odpotuje èez Trst in na Dunaj.

Bolgarija. — Ruska vlada je imenovala svoje poslanike za Bolgarijo. Uradni èasopis je že prinisel ukaz. Imenovani so stiri poslalniki, namreè za Sofijo, Plovdiv, Prizren in Burgas.

Rusija. — Kronanje ruskega carja je trn v oèesih tje sovražnikov. Sedaj poročajo iz Berlina, da je ruska policija izgnala iz Moskve že èez 200 sumljivih oseb, katere so baje nevarne za carjevo življenje. Tako nemški èasopisi. — V Rusiji vpletjejo novo denarno vrednost v metalnih kovinah, s katero zamenjajo papirnati.

Rohseidene Bastkleider Fl. 8/65
bis 42-75 per Stoff z. Kompf. Itobe Tassors und Siantungs - Pongees sowie schwarze, weisse und farbige Henneberg-Seide von 35 kr. bis 11. 14/65 per Met. — glatt, gestreift, karriert, gemustert, Danabste etc. (ca. 240 versh. Qual. u. 3000 versh. Farben, Dessins etc.), porto- und steuerfrei ins Haus. Muster umgehend. Doppeltes Briefporto nach der Schweiz.
Seiden-Fabriken G. Henneberg (k. u. k. Hofl.) Zùrieh.

Oglas!

Za svojo, na veliki in mnogo frekventovani cesli Trst-Reka stojèo hišo in gospodarska poslopja išèem najemnika, ki bi mi hotel vzeti v zakup tudi krèno in ki bi usel dovoljna sredstva in sposobnosti za intanovitev prodajalnice z mešanim blagom in z deželnimi pridelki na drobno in debelo. Pripravljen sem v prvem letu vdeleževati se tega podjetja z delom in denarjem. Radi svojeèasno preselitve na Dunaj prodam tudi vse posestvo, ležeèe blizu svetovno znanih škocjanskim jam, proti plaèilu na desetletno obroke.
Aleksander Mahorèiè,
23, 13 Matavun pri Divaèi.

Klepar Artur Makutz

v Ozki ulici (via Stretta) št. 1 v Gorici priporocata škropilnice proti peronospori (ponovljene po Vermorelovi sestavi) iz trdelca in svilega bakra pripravljene sestavljene. Zališke (valvole) se lahko premenjajo. Cena je zelo nizka. Popravljajo druge škropilnice. Sprejemlje naroèila za druga kleparska dela. Postreže pošteno in solidno. 62, 2.

166 do 366 gld. meseèno

lahko zasluži osebne vseh stanov in v vseh krajih s prodajo zakonito dovoljenih državnih papirjev in sreèk, a da ni potrebna glavnièa nikaka in nevarnost. Fondube pod „Lichter Verdienst“ na Budolf Mose, Wien. 58, 10, 3.

Želodeène kapljice

lekarnièarja C. Brady (Marijacejske želodeène kapljice) pripravljene 4,32 21 v lekarni angleja varuha G. Brady-a v Kromèerizu (Moravsko)

stare, priznane in znane zdravilno sredstvo ugodnega in okrepujoèega delovanja za želodec in prebavljanje.

Želodeène kapljice

lekarnièarja C. Brady-a (MARIJACEJSKE KAPLJICE) so zavite v posebno škaticlo ter previde s sliko Marijacejske Madere Božje (kot zašèitno znamenje). Pod to znamenje mora se nahajati sledeci podpis C. Brady.

Vsebinska kapljice je napovedana. 1 steklenica stane 40 kr., dvojnata 70 kr.

Opozorjen odjemnik naj ne kupijo ponarejene želodeène kapljice. Pri kupovanju paziti je na zgorajno zašèitno znamenje s podpisom C. Brady ter zavrniti vse ostale tvarine, kot ponarejene, katere nimajo zgorajno zašèitno znamenje ter podpis C. Brady. Prave želodeène kapljice so na prodaj v Gorici v lekarnah: Cristofolotti, Pontoni, Gironeoli, Kùrner in Glubich. — V Seèanu v lekarni Riteholi.

Rojaki!

èastim se naznaniti slavnemu občinstvu, da sem prevzel staro in dobroznano gostilnico Za mesnicami (via Morelli) št. 49.

„Al Cavallino“.

Toèim izvrstna pristna domaèa vina, kakor tudi vedno sveže pivo; postrežem tudi z dobrimi in okusnimi jedili — vse po jako zmerni ceni.

Svoji k svojim!

Priporocam se najtopeje mojim rojakom zagotavlja toèno in dobro postrežbo beležeè udano

ANTON HERDEVIÈ,
gostilnièar.

Trgovec z vinom na veliko

Anton Peèenko

Vrtna ulica 8 - GORICA - Via Giardino 2, 55, 4 priporocata
pristna bela in èrna vina iz vipavskih, furlanskih, briskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmorne. Postrežba poštena.

Tovarna uzornih telovadnih priprav

JOS. VINDYŠ-A,
v Pragi na Smihovu

(Praha-Smichov) Vinohradská ulice číslo 816. se pripravocata

k popolnemu uzornemu prirejevanju sokolskih in šolskih telovadnic po najveèjih priznanjih in praktiènih sestavih.

V ta dokaz je na razpolago mnogo priporocajevih sprièal domaèih in inozemskih. Zagotavlja jedno leto. Cene zelo zmorne, plaèuje se pa na meseène obroke po volji in zmožnosti.

Navadne priprave so vedno v zalogi. Ceniki, proraèuni in naèrti za popolne telovadnice pošilja na zahtevo brezplaèno in poštuno pristo. 13, 52 14

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

Med. dr. **A. POGAÈNIK**
se je preselil
via Ponte Tsonzo, 26 (Hmelakova hiša).
Ordinuje tudi pismeno.
Brošure o tuberkulozi po 60 kr.

Samo v Stolni ulici št. 13

(zraven stolne cerkve)
se dobi blago za spomladni in poletni èas

po najnižji ceni
ker se ga je kupila velika množina v Trstu v neki prodajni trgovini z manufakturami.

So na izber perkali, francoski sateni, kretoni, oxfordi, zefiri ter perilo

kakor tudi volnenina in kašmir èrni in barvani za ženske obleke.

Blago za moške obleke razne kakovosti. Gajg v veliki izbiri. Izgotovljene moške obleke.

Raznovrstno drugo blago v veliki izbiri se dobi

najnovèje in najcenejše samo v Stolni ulici št. 13 (zraven stolne cerkve). 61, 2.

Goriška ljudska posojilnica

naznanja
da velikonoèno nedeljo in ponedeljek ne bo uradnih ur za denarni promet.

Pri tej priliki naznanjamo, da je odprta društvena pisarna vsak dan od 8. do 12. in od 2. do 6. popoldne za naznanjevanje prošenj in sploh za kakoršnakoli pojasnila.

V Gorici, 1. aprila 1896.
Ravnateljstvo.

Liniment. Capsici comp.

iz Richterjeve lekarne v Pragi
priznana kot izvrstno bol ublažujoèe mazilo; za ceno 40 kr., 70 kr. in 1 gld. se dobi po vseh lekarnah. Naj se zahteva to splošno priljubljeno domaèe zdravilno sredstvo vedno le
Richterjev Liniment s „sidrom“
kot èifno pravo in vzame le tako slekteno, ki je prevideana s „sidrom“ kot znano zašèitno znamenje.
Richterjeva lekarna „pri zlatem levu“ v Pragi.

Ozira vreden zaslužek

posebne vrste in dolgotrajnosti ponudi se vsaki fari razumljivim, krepitvina in spoštovanu oènam.
Pismena vprašanja pod „91322“, Gradec, poste restante. 32, 25 9

Pražko hišno mazilo

iz lekarne B. FRAGNER-JA v PRAGI
je slavo, naprej v Pragi uporabljavano hišno mazilo, katero vzdeležje èiste rane in jih tudi obvaruje neèistoèe ter odlašuje deluge na vroèino in boleèino.
V obrobkih po 35 in 25 kr. 8 pošta 6 kr. voè. Dnevno razpošiljanje po pošti.
Vsi deli zaloga imajo zraven napisano in zakonito priznano zašèitno znamenje.
Glavna zaloga: B. Fragner, lekarna pri „èrnem orlu“, Praga.
Mala strana, na voglu Spornrove ulice 263

Tovarna tamburic

I. STJEPUŠIN
Stoak (Hrvatska)
Na zahtevo pošilja vsakomur brez plaèila ilustrovane cenike.

Martina Poveraj-a,

trgovca in krojaškega mojstra v Gorici.

Edina in najveèa zaloga izgotovljenih moških in deških obiek, vsakovrstnega blaga, površnikov, dežnih plaščev, sukneneh blaga za èè. duhovščino, za c. kr. uradnike in c. kr. èastnike z vsemi pripravami, za pomladno in letno dobo.

Prodaja blago tudi na metre po tako solidni ceni, da lahko vsakomur postreže v svoji prodajalnici.

Na zahtevo pošilja uzorce na oglede.

Gotova pomoè krojaèem!

Kdor želi imeti kraj vsake velikosti prav po ceni iz papirja, naj naznanj široko prošje, se ma pošlje po poštenu povzetju po ti-le ceni: za sako in rokav 70 kr., prsmk 40 kr., hlaèe 40 kr., vsaka druga sukna 1 gld. 50, 5

izdeleje po najboljem proizvoda

Vsi stroji za poljedelstvo in vinarstvo.

Cene zopet znižane.
Stiskalnice za grozdje diferencijalne sestave.

Ta sestava stiskalnice ima veèo stiskajoèo moè, nego sestava „vseh drugih stiskalnic.“

Stiskalnice za olje, hidrauliène stiskalnice, škropilnice proti peronospori Vermorelove sestave. Te moje škropilnice so znane kot najbolje in najcenejše: avtomatiène škropilnice, maslinske s robaèem, stiskalnice za seno, trilerje i. t. d.

izdeleje po najboljem proizvoda
Ign. Heller na Dunaju
II, 2 Praterstrasse, 49.
Cenike in sprbevala razpošilja na zahtevo. Iše zaèetopnike Varavati se je ponarajan. 38, 24-7

Ivan Domicelej v Korminu

na glavnem trgu v nekdanji Fallovi hiši
priporocata rojakom iz Brd svojo trgovino jedilnega blaga in domaèih, zunanjih pridelkov, n. pr. sladkor, kavo, riž, olje, moko in druge reèi, dalje petrolij ter raznovrstne sveèe za cerkve in pogrebe. 68 1

Postrežba je vestna in poštena, cene zmorne.

Bratje Placht,
tovarna za strune
in 9, 19-14
glasbeno orodje
Schönbach 379
pri Hebu, èeska
priporocata:

strune, loke, cello, citre, kitare, mandoline, piščala, klarinete, svir, iz plate, bobne, harmonike itd. itd.

Aristone,
avtomate, lajnice, simfonione, glasovirje, harmonije, orglje itd. itd.
Ceniki razstoj in franko.
Ceniki aristonov itd.
razpošiljajo se le proti doloèenim 25 kr.

Izvrstne

skropilnice proti peronospori
inženirja Zivica, katere so se splošno razširile radi svoje jednostavnosti, trdnosti, lahke porabnosti pri vsakem obdelovanju itja itd. prodajano z garancijo po dospelih nizkih cenah.

Zivie I dr. v Trstu.
Razpošilja, ma škropilnice tudi s posodami nove vrste.

Obrazec s cenikom pošiljamo radovoljno in poštuno pristo. Izdelejejo tudi razpršilnice za zveplo in neprehajljive vinske stekalnice. 10 2

prepoznano preizkušeno sredstvo za èišèanje zob
SARG-OVO
veliko **MILIJONOV** kmit
preskušeno in uspešno dokazano, zdravilsko pripravljeno kot najbolje sredstvo za ohranitev zdravih in lepih zob.
Uè. Debita se potrdi 3, 26 14

Želodeèni in okrepujoèi

eliksir iz kine in železa
je posebnost 6 11
Cristofolotti-jeve lekarne.

Ima vsebinsko železa in kine v jednaki množini, je prijetnega okusa ter brez drugih škodljivih tvarin. Uzrokuje tek, olajšuje prebavo in premočuje slabokrvnost.

Jedna steklenica 250 gramov stane 80 kr.

Krasne uzorce zasebnim odjemalcem

zastonj in poštuno pristo.
Krojaèem pošilja nefunkovano bogate nove uzornike. 37, 16 9

Snovi za obleke

peruvien in dosking za èè duhovščino, predpisano blago za c. kr. uradnièke oprave, veterane, oznjegase, telovadce, litreje. Blago za biljardo, za stole za igro, prevleke za voze. Najveèja zaloga šlagerkega, koroškega in trolejskega blaga za gospode in ženske po izvirnih cenah v toliki množini, da more naraditi 20-kratnem tekmarstvu. Najveèja izber lineza in travnega blaga za ženske obleke v najmodernejših barvah. Snovi, katere se more prati, potni plaščev (kot podstava za rokavje, gumbje, igle itd.).

Cene vredno, poštuno, trajno, èisto volneno sukneno blago ter ne cene krpe, katere ne veljajo nič krojaškega dela, pripravocata

Joh. Stikarofsky,
v Brnu (Središèe avstrijske obštine sukna).
Najveèja tovarniška zaloga sukna v celjavi pol milijona gld.

Razpošiljanje samo proti povzetju!

Pozor! Razni agenti in krojaèari imajo navado prodajati slabo blago kot Stikarofskyjevo. Da se izdeje temu v oèem, naznanjam p. n. odjemalcem, da ne prodajajo takim osebam svojega blaga pod nikakimi pogoji.